

dens hanc ipsam clausulam
 repetendo sermonemque finies.
 qua propter inquit ut aliquando ter
 minetur oratio. si autem extingui
 tranquillè volumus cum hys arti
 bus vixerimus? aut si ex hac
 in aliam aut paulo meliorem
 domum sine mora demigrare
 in hys studiis nobis omnia opera
 et cura ponenda est. **Hinc** miror
 hominem tanti ingenii profunctis
 muneribus humanis hominibus in philo
 sophiis que contemplatione ver
 itatis beatos facit iocundum promitte
 occasum si hoc quod sentimus et sa
 pimus mortale et caducum est
 quasi hoc moriatur et inter
 cidat quod diligebamus. sed po
 tius quod atrociter oderamus ut
 iocundus nobis sit eius occa
 sus. verum hoc non didicimus a
 philosophis quos magnis laudibus
 predicat. sed ex illa noua acta
 demica ubi ei dubitauerunt etiam
 de rebus manifestissimis pla
 cuit ista sententia redolebat
 a philosophis autem sicut ipse confitetur
 maximis longeque clarissimis
 eternis esse animos accepit
eterni quippe animi non in
 uentem hac exhortatione
 excitatur ut in suo cursu re
 periat cum venerit vite
 huius extremum id est in ratione
 et investigandi cupiditate.

minusque se admisceant atque
 implerent omnium vitios et erroru
 bus ut eis facilior sit regres
 sus ad deum. **Hed** iste cursus
 qui constituitur in amore atque in
 uestigatione veritatis non suffi
 cit miseris id est omnibus cum ista
 sola ratione mortalibus sine fide
 mediatoris quod in libris supe
 rioribus huius operis maxime
 in quarto. et XIII. quantum potui
 demonstrare curavi. **Finis**
Explicit liber quartus decimus
Incipit capitula libri XV. et
ultimi Capituli primi

De excellentia animi ad yma
 ginem creatoris sui **capitulum II.**
De summo bono quod sepe inueni
endum queritur et querendum inue
nitur. capitulum III. **Quid** dispu
 tatum quid de sit comprehensum
 precedentium rationatione libro
 riu. **capitulum III.** In quorum rerum
 contemplatione summa trinitas
 inquirenda sit. **capitulum V.** **Quia**
 que de deo digne dici videtur
 posse in pauciora conferre ut
 nichil minus dictum intelliga
 tur. **capitulum VI.** **Quomodo** etiam
 si unum aliquid eligatur ex
 multis quod digne appellatur
 deus in ipsa una appellatione
 trinitas deitatis possit intelli
 gi. **capitulum VII.** **Quid** differat
 trinitas que inuenitur in yma

gine dei a trinitate que d's
est. **cap. viij.** **De speculo**
in quo per ymaginē dei tri-
nitas eius utrūq; intellecta
conspicit. **cap. ix.** **De emig-**
mate et tropicis locutioibz **ē. x.**
Quo per inspectionē verbi
qd est in cogitatione mētis
huāne ad agnitionē verbi
qd d's ē aliquaten' possit
accedi. **cap. xi.** **Sicut** ūbū
hoīs signat' per vocē ul' quo
libet iudicio corporali ita ver-
bū dei manifestatū ēē per
carnē. **cap. xij.** **Quāntū** dis-
tent a vera et p'fctā similitudīe
dei que in natura mentis
utrūq; deo filia reputat'. **ē. xij.**
De scia dei p'ris cui nichil
cuiusq; creature iudicis cō-
feratur. **cap. xij.** **De** simi-
tudine et equalitate patris
dei et unigeniti eius cōsub-
stantialis et coeterni. **cap. xv.**
Quā difficile sit verbū n'rū mu-
tabile a verbo dei trōmuta-
bili et eterno. **cap. xvi.** **Can-**
volubilitas cogitationis dō
m'ēē credenda sit. **xvij.** **De**
spū sancto qui et p'ri et filio
equalis accipit' et vtriusq;
spūs d'i et caritatis noīe itel-
ligit' cū q'libet in trinitate
p'sona sit caritas. **cap. xvij.**
De excellētia caritatis que

que ita ex deo ē ut ipā sit d's
Cap. xix. **Qua** rōne domū
dei dicatur spūs s'c's. **cap. xx.**
Contra eos qui unigenitū dei
nō paternē nature. sed volū-
tatis filiū eē dixerūt. **cap. xxi.**
De similitudinibz trinitatis
diuine que in natura men-
tis ad ymaginē dei frē repi-
ri utrūq; potuerūt. **cap. xxij.**
Tria que sūt i ymagine dei
id ē mēoria m'tellcūs. et a-
mor unius eē p'sone quia
nō hoc est ei esse quod hec
habere. **cap. xxij.** **Quā** v'ca
in dei trinitate sit vnitās q'
vera i eiusdē vnitāte sit tri-
nitas. **cap. xxij.** **De** hys q'
naturā mentis subtiliter
intuetur et eā ymaginem
dei eē non sentiūt. **cap. xxv.**
Quā btōs facit fides recta
etiā eos qui de naturis i'or-
poreis nequnt disputare. **ca-**
pitulū xxvi. **Interuallis**
tpm diuine trinitatis care'
naturā. **cap. xxvij.** **Quid**
quodā sermone ad populū
disputatū sit de differentia
generationis filij et proces-
sione spūs sancti. **Incipit**
liber decimusquintus et vlti.
De excellētia aī ad ymagi-
nem creatoris sui conditi
Capitū primū

Uolentes in rebus que facte sunt ad cognoscendum eum a quo facte sunt exerceat lectoris iam peruenimus ad eius ymaginem quod est homo in eo quod ceteris animalibus antecellit id est ratione uel intelligentia uel quocumque aliud de anima rationali uel intellectuali dici potest quod pertineat ad eam rem quam mens uocatur uel animus. Quoniam nonnulli auctores lingue latine id quod excellit in homine et non est in pecore ab anima que in est et perori suo quodam loquendi more distinguunt. Supra hanc ergo naturam si querimus aliquid et uerum querimus deus est natura scilicet non creatrix. Cur utrum sit trinitas non solum credentibus diuine scripture auctoritati uerum etiam intelligentibus aliqua si possumus iam ratione demonstrare debemus. Cur autem si possumus dixerit res ipsa cum queri disputando reperit melius indicabit. Deus quippe ipse quem querimus adiuuabit ut spero ne sit infructuosus labor noster et intelligamus quem

admodum deum sit in psalmo sancto. *De summo bono quod semper inueniendum queritur et querendum inuenitur. Cap. ij.*

Letetur cor querentium dominum. Querite dominum et confirmamini. querite faciem eius semper. Videtur enim quod semper queritur nunquam inueniri. Et quomodo iam letabitur et non potest contristabitur cor querentium si non potuerit inuenire quod querunt. Non enim ait letetur cor inuenientium sed querentium dominum. Et tamen dominum deum inueniri posse dum queritur testatur ysaias propheta cum dicit. Querite dominum et mox ut inuenieritis eum inuocate illum et cum appropinquauerit uobis derelinquat impius uiam suam. et omnes iniquas cogitationes suas. Si ergo quesitus inueniri potest. cur dictum est querite faciem eius semper. An et inuentus forte querendus est. Sic enim sunt incomprehensibilia requirenda ne se existimet nichil inuenisse. qui quoniam sit incomprehensibile quod querere potuit inuenire. Cur ergo sic querit si incomprehensibile comprehendit esse quod querit nisi quia cessandum non est.

quoniam diu in ipsa incomprehensibili
 ueritatem inquisitione proficit
 et melior meliorque fit querens
 tam magnam bonam quam et inue-
 niendam querit et querendum
 inuenitur. **N**am et querit
 ut inueniatur dulcius. et inue-
 nitur ut gratius audius secundum
 hoc accipi potest quod dictum est in
 libro ecclesiastico dicitur sapien-
 tiam. **Q**ui me manducant
 adhuc esurient. et qui bibunt
 me adhuc sicient. **M**andu-
 cant enim et bibunt quod inueniunt
 et quia esuriunt et sicient
 adhuc querunt. **F**ides querit.
 intellectus inuenit. **p**ropter quod
 ait propheta. **N**isi credideritis
 non intelligetis. **E**t rursus
 intellectus eum quem inuenit ad-
 huc querit. **D**eus enim respex-
 it super filios hominum sicut in psal-
 mo sacro canitur ut videret si est
 intelligens et requirens deum.
Ad hoc ergo debet esse homo
 intelligens ut requirat deum.
Patis itaque rememorati fueri-
 mus in his que deus fecit
 ut per ea cognosceret ipse qui
 fecit. **I**nuisibilia enim eius per
 ea que facta sunt intellecta con-
 spiciuntur. **U**nde arguitur in
 libro sapientie qui de his que
 videntur bona non potuerunt
 scire eum qui est neque ope-

ribus attendentes agnouerunt
 artificem. sed aut ignem a spiritu
 aut citatum aerem. aut gyrum stel-
 larum aut violentam aquam. aut
 lunaria celi rectores orbis
 terrarum deos putauerunt.
Quorum quidem si specie de-
 lectati hec deos putauerunt.
 sciunt quanto dominator eorum me-
 lior est. **H**ereticus enim generatorem
 creauit ea. **A**ut si virtutem et
 operationem eorum mirati sunt.
 intelligant ab his quanto quod
 hec constituit fortior est. **A**
 magnitudinem enim spiritus et cre-
 ature cognoscibilis poterit
 horum creator videri. **H**ec de
 libro sapientie. **p**ropterea posui ne
 me fidelium quisquam frustra
 et iamter existimet in crea-
 tura prius per quasdam sui
 generis trinitates quodam-
 modo gradatim donec ad men-
 tem hominis peruenire. **q**uesisse
 iudicia sume illius trinita-
 tis quam querimus cum deum queri-
 mus. **Q**uid disputatum quod
 ue sit comprehensum precedentium
 ratiocinatione librorum capitulo iii.
Sed quoniam differendi et ra-
 tiocinandi necessitas
 per quatuordecim libros mul-
 ta nos compulit dicitur quod cuncta
 simul aspicere non valemus
 ut ad id quod apprehendere

xv.

volum⁹ ea celeri cogitatioe referam? facia qntu dno ad iuuate potuero ut quicquid in singulis voluibus ad cogitatione disputatioe pduxi remota disputatioe breuiter congera et taqm sub vno mentis aspectu. no queadmo du res que psuasit. sed npa que psuasa sut ponā ne tā longe sint a pcedētibz consequētia ut obliuione pcedētiū faciat inspectio consequētiū. aut certe si fecit cito possit qd extiterit relegendo re colligi. **I**n pmo libro scdm scripturas sanctas vritas et eqūitas sūme illius trinitatis ondit. **I**n scdo et tertio et quarto eadem sed de filij missionē et spūs sancti diligenter questio ptractata tres libros fecit demonstratū qz est no ideo mōrem mittente qui missus ē. quia ille missus hic missus est. cū trinitas que per oīa equalis ē pū quoqz in sua natuā imutabilis et iuisibilis et ubiqz p̄sens insepabilit⁹ opet. **I**n quinto ppter eos quibz ideo videtur no eandē p̄s et filij eē substantiā quia oē qd de dō dicit scdm sbam dicit putant

et ppta gignē uel gigni uel gemitū eē et ingenitū qm diuersa sunt contendit sbstantias eē diuersas demonstratur no omē qd de deo dicit scdm substantiā dicit. sicut scdm sbam dī bonus et magnus et si qd aliud ad se sed ad aliqnd ad se dī. sed dicit etiā relatiōe. id est non ad se sed ad aliqnd qd ipē no est sicut pater ad filiū dī ul' dñs ad creaturā sibi seruiēte ubi si quid relatiōe id ē ad aliqnd qd ipē no est etiā ex tpe dī sicuti est. dñe refugiu factus es nobis. nichil ei accidere qd mutetur sed oīno ipm ī natura uel essentia sua imutabile pmanere ostendit. **I**n sexto quo xps dicitur ore ap̄līs dei uirtus et dei sapientia sic disputat ut differatur eadē questio diligenti⁹ retractanda utrū a quo est gemitus xp̄i no sit ipē sapia. sed tm̄ sapie sue p̄. an sapia sapientia genuit. **S**ed qdlibz horū eēt. etiā in hoc libro apparuit trinitatē equalitas et non deus triplex sed trinitas. nec quasi aliqnd duplū esse patre et filiū ad simplū spiritū sanctū ubi nec tria plus

retoli

aliquid sunt qm̄ unū horū.
 Disputatū est etiā quomō
 possit mtelligi qd̄ ait hylai⁹
 ep̄s. Eternitas in patre. spe
 cies in ymagine. usus in mū
 nere. **I**n septimo questio
 que dilata fuerat explicat⁹
 ita ut deus qui genuit fili
 ū nō solū sit pater v̄tutis
 et sapiēcie sue. sed etiā ipse
 virtus et sapiēcia sit et sp̄s
 sanctus. n̄ tñ simul tres sūt
 virtutes aut tres sapiēcie.
 sed una virtus et una sapi
 encia. sicut unus deus et v̄
 na essentia. Deinde ques
 tū est quō dicat⁹ una essen
 cia tres p̄sone uel⁹ a quibus
 dam grecis una essentia
 tres s̄be. et iuentū ē elocu
 tionis necessitate dici ut
 aliq̄ uno nomē enūciaret⁹
 cū querit⁹ quid tres sint
 quos tres esse veratit⁹ con
 ficem⁹. patrē scilicet et filiū
 et sp̄m sc̄m. **I**n octauo rō
 ne etiā reddita mtelligēti
 bz clar⁹ est in s̄ba veritatis
 nō solū patrē filio non eē
 maiore sed nec ambo siml⁹
 aliquid maius eē qm̄ solū
 sp̄m sc̄m. aut quoslibz duos
 in eadē trinitate maius eē
 aliquid qm̄ unū aut omēs

siml⁹ tres maius aliq̄ esse
 qm̄ singulos. Deinde p̄ vei
 tatē que mtellcā conspicit⁹
 et p̄ bonū sūmū a quo ē oē
 bonū et p̄ iusticiā p̄t qm̄
 diligit⁹ aīm⁹ iustus ab aīo
 etiam nōdū iusto ut natūā
 nō solū ī corp̄alis verū etiā
 īmutabilis qd̄ est d̄s q̄ntū
 p̄t fieri mtelligeret⁹ aīo
 nuū et per caritatē que ī
 sc̄pturis sanctis d̄s dicta
 est per quā cepit utraqz etiā
 trinitas mtelligentibz app̄e
 sicut sūt amans et qd̄ ama
 tur et amor. **I**n nono ad
 ymaginē dei quod ē homo
 sc̄dm mentē puenit dispu
 tatio et in ea quedā trimi
 tas iuenitur id ē mens et
 noticia qua se nouit et a
 mor quo se noticiāqz suā
 diligit et hec tria equalia
 mter se et vnius ostēdūt⁹
 essentia. **I**n decimo h̄o idē
 diligentius subtiliusqz trat
 tatū est atqz ad id pductū
 ut iueniretur ī mente cui
 dencior trinitas eius ī meō
 ria scilicet et mtelligentia
 et volūitate. **H**z qm̄ et hoc
 cōptū est qz mens nūqm̄ ita
 eē potuit ut nō sui meim⁹
 set nō se mtelligeret et dili

XV.

geret quibus non semper se cogitaret. cum autem cogitaret non se a corporalibus rebus eadem cogitatione discerneret dilata est de trinitate cuius haec ymago est disputatio. ut in ipsis etiam corporalibus visis inueniretur trinitas et distinctus in ea lectoris exerceretur intentio. **I**n undecimo quoque electus est sensus oculorum in quo id quod inuentum esset etiam in ceteris quatuor sensibus corpus et non dictum posset agnosci atque ita exterioris hominis trinitas primo in his que cernuntur extrinsecus in corpore scilicet quod videtur et forma que in de in acie cernentis imprimitur et utrumque copulantis intentione voluntatis apparuit. **S**ed haec tria non inter se equalia nisi unum esse sibi clauerunt. Deinde in ipso animo ab his que extrinsecus sensa sunt velut introducta inuenta est altera trinitas ubi apparerent eadem tria unius esse substantie ymaginatio corporis que in memoria est et inde informatio cum ad eam conuertitur acies cogitantis et utrumque communis intentio voluntatis

Sed ideo ista trinitas ad exteriorum hominum recepta est pertinere. quia de corporibus illata est que sentiuntur extrinsecus. **I**nduodectimo discernenda visa est sapientia ab scientia et in ea que praesentia nuncupatur quia inferior est prius quam sui generis trinitas inquirenda quam licet ad interiorum hominum iam pertinere non dicitur tamen ymago dei uel appellanda sit uel putanda. **E**t hoc agitur in tertio decimo per recommendationem fidei christiane. **I**n quarto decimo autem de sapientia hominis uel id est dei munere in eius ipsius dei participatione donata que ab scientia distincta est disputatur et eo peruenit disputatio ut trinitas appareat in ymagine dei quod est homo secundum mentem que renouatur in agnitione dei secundum ymaginem eius qui creauit hominem ad ymaginem suam et sic percipit sapientiam ubi contemplatio est eternorum. **I**n quibus rerum contemplatione summa trinitas inquirenda sit. **C**ap. iii.

Iam ergo in ipsis rebus aeternis in corporalibus et incommutabilibus in quarum praesentia contemplatione nobis beata

que nō nisi etna ē vita pmut
 titur trinitatē que dō ē ma
 ram. Neq; em̄ diuinorū libz
 tūmō auctoritas eē deū pre
 dicat. sed oīs q̄ nos cūastat.
 ad quā nos etiā pertinem̄.
 vniuersa ipā rerū natura
 proclamāt habere se pstan
 tissimū conditorē. qui nob̄
 mentē rōnē q; naturalem
 dedit qua uiuentia nō uiuē
 tibz. sensu p̄dita non sentiē
 tibz. intelligētia nō intelli
 gentibz. imortalia mortali
 bus. ipotētibz potētia. ius
 tis iusta. spetiosa deformibz.
 bona malis. incorruptibilia
 corruptibilibz. imutabilia
 mutabilibz. iuisibilia visibi
 libus. icorpalia corpalius.
 beata miseris p̄ferenda vi
 deam. Ac per hoc qm̄ reb̄
 creatis creatorem sine du
 bitatione p̄ponim̄. oportet
 ut eū et sūme uiuere et nūc
 ta sentire atq; intelligē et
 mori corrūpi mutariq; nō
 posse n̄ corpus eē sed spm̄
 oīpotentissimū iustissimū
 spetiosissimū optimū beatif
 simūq; fateam. Sed hec oīa
 que dixi et quēcūq; alia fili
 more locutionis huāne dig
 ne de deo dici videntur et

vniuerse trinitati qui ē vnus
 dō et persons singulis siue
 diuersitate cōueiunt. Quis
 em̄ uel unū deū qd̄ ē ipā tri
 nitas uel patrē uel filiū uel
 spm̄ sm̄ audeat dicē aut nō
 uiuētē ā nichil sentiētē uel
 intelligētē ā in ea natura
 qua inter se p̄dicat̄ equa
 les quēquā eorū eē mortale
 siue corruptibile siue muta
 bile siue corporeū. Aut q̄sq;
 ibi neget aliquē potētissimū
 iustissimū spetiosissimū opti
 mū beatissimū. Si ergo hec
 atq; huiusmodi oīa et ipā tri
 nitas et in ea singuli dici
 pūt ubi aut quomō trinitas
 apparebit. **Omnia que de
 deo digne dici vident̄ posse
 in pauciora conferre ut ni
 chil min̄ dictū intelligat̄**
Redigam̄ itaq; capl. v.
 p̄us hec plima ad ali
 quam pauatate. Que vita
 em̄ dicit̄ in deo ipā ē cēcia
 eius atq; natura. Non itaq;
 deus uiuit nisi vita qd̄ ipse
 sibi est. Nec autē vita nō talis
 est qualis iest arbori ubi nul
 lus intellectus. nullus ē sen
 sus n̄ talis qualis iest petru.
 Habet em̄ vita petrus sen
 sū quāq; p̄titū sed intellēm

h̄ ē cap. v

i eade
tate

... illa vita
 ... sentit atq; intelli
 ... sentit mentē nō
 ... de. Non autē
 ... que habent corp
 ... sentit dō nō
 ... condit a corpore
 ... illa natura
 ... sentit sine sen
 ... idem que sen
 ... est illi n̄
 ... desinat a re
 ... em̄ n̄ frū
 ... q; solus h̄
 ... mutatem. Itā
 ... autē uere imorta
 ... natura nulla
 ... ipā etiā uer
 ... qua ē imutab
 ... sine uno sine sine.
 ... incorruptibil
 ... eade q; res dici
 ... eternis dō su
 ... siue incorrupt
 ... imutabilis. Itē
 ... uens et intelligem̄
 ... sapiēs hoc idē
 ... em̄ p̄cipit sapiem̄
 ... sapiens sed p̄
 ... et uita eadem
 ... que potētia. eade
 ... quare potens atq;
 ... dicit̄. Quid ei pe
 ... et spetiosus sapia
 ... a h̄c usq; ad

habet nullū. Ut illa vita que
 d̄s est sentit atq; intelligit
 oīa et sentit mente nō corpe
 q̄a spūs ē d̄s. Non aut̄ sicut
 aīalia que habent corpora
 per corpus sentit d̄s nō eī
 ex aīa constat et corpe ac p̄
 hoc simplex illa natuā sicut
 intelligit sentit sicut sentit
 intelligit idem que sensus
 qui intellectus est illi n̄ ita
 ut aliq̄ eē desistat a' cepit
 īmortalis ē enī n̄ frustra
 de illo dictū ē q' solus habe
 at īmortalitatem. Nā īmor
 talitas eius vere īmortalis
 est in cui' natura nulla est
 cōmutatio. Ip̄a etiā vera
 eternitas qua ē īmutabil'
 deus sine iūcio sine fine. Cō
 sequēter et īcorruptibilis
 una ergo eadē q; res dicit'
 siue dicat' eternus d̄s siue
 īmortalis siue īcorrupti
 bilis siue īmutabilis. Itēq;
 cū dī viuens et itelligens
 qd' est utiq; sapiēs hoc idē
 dī. Non em̄ prepit sapiēti
 am qua eēt sapiens sed ip̄a
 sapiētia ē. et vita eademq;
 virtus siue potētia. eadēq;
 species. quare potens atq;
 speniosus dicit'. Quid eī po
 tentius et speniosius sapia
 que attingit a fine usq; ad

finē fortit' et dispoit' suauit'
 oīa. Unde bonitas etiā atq;
 iustitia nūq; inter se in dei
 natuā. sicut in eius opibus
 distant tāqm̄ due diuerse
 sint qualitates dei. una bo
 nitas a' iustitia. Nō utiq;
 sed q' iustitia ip̄a bonitas. et
 que bonitas ip̄a b̄tudo. In
 corpalis aut̄ uel īcorporeus
 ideo dī deus ut spūs credat'
 uel intelligatur eē nō corpe?
 Proinde si dicam' eternus.
 īmortalis. īcorruptibilis
 īmutabilis viuus. sapiens.
 potens. speniosus. iustus. bo
 nus. beatus. spūs. horū om̄
 nouissimū qd' posui quasi
 tm̄mo uidetur significare
 substātia cetera vero hui'
 substācie qualitates. Sed nō
 ita est ī illa ineffabili simpli
 q; natuā. Quicqd' em̄ scdm
 qualitates illuc dīci uidet'
 scdm sb̄am uel essētia est
 intelligendū. Absit eī ut
 spūs scdm sb̄am dicat' deus
 et bonus scdm qualitatem.
 sed utrūq; scdm sb̄am. Hic oīa
 cetera q' cōmēdrauim' und'
 in superiorib; libris multa
 iam dixim'. De quatuor
 igit' primis que mō a nob'
 enūata atq; digesta sunt
 id est eternus īmortalis

in corruptibilis. Inmutabilis
 unum aliquid eligamus. quia
 unum quatuor ista significat
 sicut iam differunt ne per multa
 distendat intentione. et illud
 potius quod positum est prius
 id est eternus. **Hoc faciamus** ^{quod sunt}
 et de quatuor scilicet vivus
 sapiens. potens. speciosus.
Et quoniam vita qualiscumque est
 et petori tui sapientia non
 est. Duo vero ista sapientia
 scilicet atque potentia ita sunt
 inter se in homine comparata ut
 sancta scriptura diceret me
 lior est sapiens quam fortis. **Spe-**
 ciosa porro etiam corpora dici
 solent unum ex hijs quatuor
 quod elegimus. sapiens eligat
 quoniam hec quatuor in deo
 equalia sint dicenda. Nota
 est quatuor res aut una est.
De tertijs vero ultimis qua-
 tuor quoniam in deo idem sit ius-
 tum esse quod bonum. quod beatum
 idemque spiritum esse quod iustum et bo-
 num et beatum esse. tamen quia in hominibus
 potest esse spiritus non beatus. **Potest**
 et iustus et bonus nondum
 beatus qui vero beatus est profectus
 et iustus et bonus et spiritus
 est. hoc potius eligamus
 quod nunc in hominibus esse sine illis
 tribus potest quod est beatus.

Nunc igitur cum dicimus eternus
 sapiens beatus. hec tria sunt tri-
 mitas que appellatur deus.
Redegimus quidem illa duode-
 cim in ista paucitate trium.
Hec eo modo forsitan possumus
 et hec tria in unum aliquid
 horum. Nam si una eademque res
 in dei natura potest esse sapientia
 et potentia aut vita et sapi-
 entia. aut non una eademque res
 esse possit in dei natura eternitas
 et sapientia aut beatitudo
 et sapientia. **Ac** per hoc sicut
 nichil intererat utrum illa duo
 decim an ista tria diceremus.
 quoniam illa multa in ista redegi-
 mus paucitate ita nichil intererat
 est utrum tria dicamus. an illud ^{ista}
 unum in cuius singularitate
 duo cetera similiter redigi pos-
 se monstravimus. **Quis** itaque
 disputandi modus. quod nam
 tandem vis intelligendi atque
 potentia. quod vivacitas rationis.
 que acies cogitationis osten-
 det ut alia iam taceam hoc
 unum quod sapientia dei deus quod
 sit trinitas. **Quo** etiam
 si unum aliquid eligatur ex
 multis quod digne appella-
 tur deus in ipsa una appella-
 tione trinitas deitatis pos-
 sit intelligi. **Capitulum sextum.**

Deo enim sicut nos
 illa propriam sapi-
 entiam deus de aliquo. sed
 est ipsa sapientia. quia non est
 in se aliud quam essentia
 et hoc est et quod sapi-
 entia est. Dicitur quidem in
 scripturis per deum virtutem
 et sapientiam. si quidem
 intelligendum ne patere
 videtur sicut sapientia
 hoc scriptio disputat
 et ad hoc ratio patet
 si sit filius sapientia
 unum quodammodo lum-
 inis. deus de deo. Ne-
 que potest invenire si
 in scripturis nisi et ipsum
 et simul omnes unum
 unum sicut unum deum
 unum. Hinc ergo sapientia
 deus quomodo intellectu
 est trinitas. Non
 quomodo redimus nam
 fideles non debe-
 re questionem. Sed si
 unum per intelligentiam
 unum videtur quod
 quod iste est mo-
 dum enim recolamus
 in intellectu reperit
 in libris trinitas ap-
 paretur occurrit
 ut potest disp-

Neq; em̄ sicut nos de
 illo p̄cipim⁹ sapiētiā
 ita deus de aliquo. sed sua
 est ip̄e sapiā. quia nō est sa
 piētia eius aliud qm̄ essen
 tia. cui hoc est eē qd̄ sapiē
 tem eē. Dicit⁹ quidē in sc̄p̄
 turis sc̄is. x̄p̄t dei virtus
 et dei sapiā. s; quēadmodū
 sit intelligendū ne patrē
 filius videat⁹ face⁹ sapiētē
 in libro septiō disputatū
 est et ad hoc ratio p̄ueit.
 ut sic sit filius sapiētia de
 sapiētia. quēadmodū lumē
 de lumē. deus de deo. Nec
 aliud potuim⁹ iuenire spi
 ritū sanctū. nisi et ip̄m esse
 sapiāz et simul oēs unam
 sapiētiā sicut unū deū unā
 essentiā. Hanc ergo sapiāz
 qd̄ est deus. quomō itelligi
 m⁹ esse trinitatē. Non
 dixi quomō credim⁹ nam
 hoc inter fideles nō debet
 habere questionē. Sed si
 aliquomō per intelligenti
 am possum⁹ videre quod
 credim⁹ quis iste eēt mo
 dus. Si enī recolamus
 ubi nrō intellectui ceperit
 in hys libris trinitas ap
 parere. octauus occurrit.
 Ibi quippe ut potuim⁹ dispu

tando erigē temptauim⁹ mē
 tis intentionē ad intelligē
 dam illā prestantissimā in
 mutabilēq; naturā quod
 nrā mens non ē. Quā tñ
 sic intuebam⁹ ut n̄ longe
 a nobis eēt et supra nos
 esset nō lato sed ip̄a sui ve
 nerabili mirabiliq; p̄stan
 tia. ita ut apud nos eē suo
 p̄nti lumine videret⁹. In q̄
 tamē nobis adhuc nulla
 trinitas apparebat. qz non
 ad eam querēdā in fulgore
 illo firmā mētis aciem ten
 debam⁹. tñ quia nō erat
 aliqua moles ubi credi o
 porteret magnitudinē duoz
 uel triū plus eē qm̄ un⁹
 cernebam⁹ utrūq;. Sed
 ubi ventū ē ad caritatē
 que in sc̄a sc̄ptuā d̄s dr̄a
 est eluxit paululū trimi
 tas id ē amās et qd̄ ama
 tur et amor. Sed qua lux
 illa ineffabilis nr̄m reuer
 berabat obtutū et ei non
 dū posse cōt̄pare nr̄e men
 tis quodamō cōiuebat⁹
 infirmitas ad ip̄m nr̄e mē
 tis sc̄dm quā factus ē hō
 ad ymaginē dei velut fa
 miliariore consideratioēz
 reficiende laborātis iten

tionis causa. iter ceptū. dispo
 sitūq; reflexim⁹ et inde in cre
 atura qd' nos sum⁹ ut iūvisibi
 lia dei per ea que frā sūt con
 spice⁹ intellā possem⁹ imora
 ti sum⁹ a ix usq; ad xiiij libz.
Et ecce iam qñtū natē fuerat
 a forte plus qm̄ necesse fuerat
 exercitata in inferioribz itelli
 gēna ad sumā trinitatē quēdā
 est conspiciēdam nos exigē
 volum⁹ nec valem⁹ nō enī
 sicut certissim⁹ videm⁹ trinita
 tes siue que forinsecus de re
 bus corp'alibz fūt. siue tū
 eā ipā que forinsecus sensa
 sunt cogitant⁹ siue tū illa q̄
 oriūtur in aīmo n̄ ptinent
 ad corp'is sensus sicut fides
 sic ut virtutes que sūt artes
 agende vite maīfesta rōne
 cernūtur et sciētia cōtinēt⁹
 siue tū mens ipā qua noui
 mus quicqd' veracit⁹ nosse
 nos dicim⁹ sibi cogita est
 uel se cogitat siue tū aliquid
 qd' ipā nō est eternū atq; i
 mutabile conspiciat. nū ergo
 sicut in hys oībz certissimas
 videm⁹ trinitates qā i nobis
 fūt uel in nobis sunt tū ista
 meim⁹. aspiciunt⁹. volum⁹.
 ita videm⁹ etiā trinitatē deū.
 quia et illic intelligendo cō
 spiciamus tanqm̄ ducētē v̄ v̄bū

eius id ē p̄rem et filiū atq; idē
 procedētē caritatē vtriusq;
 coriēm sc̄m salz sp̄m. An tri
 nitates istas ad sensus nr̄os
 uel aīm ptinētes videm⁹ po
 tius qm̄ credim⁹ deū vero
 trinitatē eē credim⁹ potius
 qm̄ videm⁹. **E**t si ita ē pro
 fecto aut iūvisibilia ei⁹ per
 ea que facta sūt nulla itel
 lecta cōspiciunt⁹. aut si illa
 cōspiciunt⁹ nō in eis cōspici
 mus trinitatē. et est illic
 qd' cōspiciam⁹ ē qd' etiā nō
 conspectū credere debeam⁹.
Conspice aut nos imutabi
 le bonū qd' nos nō sumus
 liber octauus ostendit. et
 quartus dicitur tū de sapiē
 tia que hōi ex deo ē loque
 remur admonuit. **S**ic itaq;
 ibi nō cognoscim⁹ trinitatē.
An hec sapiētia que d̄s d̄i
 non se intelligit. nō se dili
 git. **Q**uius hoc dixerit. **A**ut
 quis ē qui nō videat ubi
 nulla sciētia ē. nullomō
 eē sapiētiā. **A**ut vero pu
 tandū ē sapiētiā que d̄s
 ē scire alia et nescire seip̄s
 uel dilige⁹ alia nec dilige⁹
 seip̄am. **E**t sic dicit siue
 credi. stultū et impiū ē.
Ecce ergo trinitas sapiētia
 scilz et notitia sui et dilectio

hē m̄
 un.

xv.

sui. **¶** Sic enī et in hoīe iuēni-
mus trinitatē id ē mentē et
noticiā qua se nouit et dilec-
tionē qua se diligit. **¶** Sed h' tria
ita sūt in hoīe. ut nō ipā sūt hō
Homo est enī sicut veteres dif-
fimerūt aīal rationale mor-
tale. Illa ergo excellūt in ho-
mine non ipā sunt hō et una
psona id ē singulus quisq; hō
habet ista tria in mente ul' in
mentē. **¶** Sed si etiā sic diffimi-
am' hoīez ut dicam'. hō est
substantia rōnalis constans
ex aīa et corpe nō est dubiū
hoīem habere aīam que nō
est corpus et habere corpus
qd' nō est aīa ac per hoc illa
tria nō hō sūt sed hoīs sunt
uel in hoīe sūt. detracto etiā
corpe si sola aīa cogitetur.
aliquid eius est mens tāqm'
caput eius uel oculus uel fa-
cies. sed nō hec ut corpa cogi-
tanda sūt. **¶** Non igit' aīa. s;'
qd' excellit in aīa mens uoca-
tur. **¶** Nūquid aut' possimus
dicere trinitatē sic eē in deo
ut aliquid dei sit n' ipā sit
deus? **¶** Quap' singulisq; hō
homo qui nō scdm oīa q' ad
naturā ptinet eius sed
scdm solam mētē ymago dī
dicatur una psona ē et yma-

go est trinitatis in mente.
¶ Trinitas uēo illa cui' yma-
go ē nichil est aliud ē tota
qm' d's. nichil aliud ē tota q'
trinitas. n' aliquid ad natu-
rā dei ptinet qd' ad illā nō
ptineat trinitatē. **¶** Et tres p-
sone sūt unus eēntie nō sūt
singulus quisq; hō una pso-
na. **¶** Itēq; in hoc magna distā-
cia est qd' siue mentē dicam'
in hoīe. eiusq; noticiā et di-
lectionē siue mēōuā itellige-
riā. uolūtate. nichil mentis
mēmim' n' per mēōuam
n' intelligim' nisi p' intelli-
gentiā n' amam' nisi per
uolūtate. **¶** At uero in illa tri-
mitate quis audeat dicere pa-
trē. n' ipm' n' filiū n' spm
sanctū itellige' nisi p' filiū.
uel dilige' nisi p' spm sanctū
p' se aut' mēmisse tātmōdo
uel sui ul' filij uel sps scti
eodemq; mō filiū n' sui n'
p'ris mēmisse nisi per p'riem
n' dilige' nisi p' spm scm. p'
se aut' nō nisi itellige' et pa-
trē et seipm' et spm sanctū.
sibi et spm scm p' patrē mēi-
nisse et p'ris et filij et sui. et
p' filiū itellige' et patrē et
filiū et seipm'. per se aut' nō
nisi dilige' et se et patrē et

filium tanquam memoria sit pater
 et sua et filii et spiritus sancti.
 filius autem intelligentia et su-
 a et patris et spiritus sancti spiritus
 vero sanctus caritas et sua
 et patris et filii. Quis hec
 in illa trinitate opinari vel
 affirmare presumat. Si ei
 filius solus sibi intelligit
 ut intelligentia sit et sibi
 et patri et spiritu sancto. ad
 illam redit absurditatem ut
 pater non sit sapiens de seipso
 sed de filio nec sapientia
 genuerit sed ea sapientia
 pater dicatur sapiens esse
 quam genuit. Ubi enim non est
 intelligentia nec sapientia
 potest esse ac per hoc si pater non
 intelligit seipsum sibi sed filius
 intelligit patrem. profecto filius
 patrem sapientem facit. Et
 si hoc est deo esse quod sapere
 et ea illi essentia est quam sapientia
 non filius a patre quod verum est
 sed a filio potius habet patris
 essentiam quod absurdissimum
 atque falsissimum est. Hanc
 absurditatem nos in libro
 septimo discussisse conuictis
 se abierisse certissimum est.
 Quod differat trinitas que
 tuenit in ymagine dei a tri-
 nitate que deus est. Cap. viij.

Est ergo deus pater sapiens
 ea qua ipse sua est sapi-
 entia. et filius sapientia patris
 de sapientia quod est pater de
 quo est genitus filius. Quod
 circa consequenter est et intelli-
 gens pater ea qua ipse sua est
 intelligentia. Neque enim
 esset sapiens qui non esset intel-
 ligens. filius autem intelligen-
 tia patris de intelligentia ge-
 nitus quod est pater. hoc et de
 memoria non inconuenienter
 dici potest. Quod enim est sapiens
 qui nihil meminit uel sui
 non meminit. Unde quia
 sapientia pater sapientia filius sicut
 sibi meminit pater ita et fi-
 lius. et sicut sui et filii mei-
 nit pater memoria non filii
 sed sua. ita sui et patris mei-
 nit filius memoria non patris
 sed sua. Dilectio quoque ubi
 nulla est quis ullam dicat
 esse sapientiam. Ex quo colligi-
 tur ita esse patrem dilectionis
 suam ut intelligentiam et me-
 moriam suam. Erre ergo tria
 illa id est memoria intelligenda
 dilectio seu voluntas in illa
 summa et immutabili essentia
 quod est deus. non pater et filius
 et spiritus sanctus sunt. sed pater
 solus. Et quia filius quoque

sapia est genita de sapiētia
 sicut n̄ p̄r ei n̄ sp̄s sanct̄
 intelligit sed ip̄e sibi ita n̄
 pater ei meūit nec sp̄r fr̄s
 ei diligit sed ip̄e sibi. **¶** Qua
 ei est et ip̄e meōria sua itel
 ligentia sua dilectio. s̄z itā
 se habere de p̄rē illi ē de q̄o
 natus ē. **¶** Sp̄s etiā sanct̄
 quia sapiētia ē procedēs
 de sapiētia nō p̄rēmi habet
 meōriā. et filiū intelligen
 tiā et se dilectionē. **¶** Neq̄
 em̄ sapia eēt. si alius ei me
 minisset. etq̄ alius intelli
 geret atq̄ t̄m̄mō sibi ip̄se
 diligeret. Sed ip̄e habet
 hec tria et ea sic habz ut
 hec ip̄a ip̄e sit. Verūtame
 ut ita sit mōde illi ē v̄n̄ pro
 credit. **¶ De speculo in quo
 per ymaginē dei trinitas
 eius utriūq̄ itellecta cōspi**
Quis ergo rit. Cap. viij.
 hoīm potest istam sa
 piētiā quā nouit d̄s oīa
 ita ut nec ea que dicūtur p̄
 terita ibi p̄tereant. nec ea
 que dicūtur futuā q̄i defint
 nit ex̄ptentur ut veniant.
 sed et p̄terita et futuā cū
 p̄sentibz sint cūcta p̄sentia.
 n̄ singula cogitent̄ ut ab
 alijs ad alia cogitando trāse

ita

h̄ nō ē cap.

atur. sed in vno consp̄u siml
 p̄sto sint vniūsa. quis īqm̄
 hoīm cōprehendit istā sapi
 entia. eandē prudentiam.
 eandēq̄ sciāz. q̄nquidē a no
 bis n̄ nrā cōprehenditur?
¶ Ea quippe que uel sensibus
 uel intelligētie nrē assūt
 possum̄ utriūq̄ conspice
 ea vero que absūt et t̄n̄ af
 fuerūt per meōriā noui
 mus que obliti nō sumus.
 n̄ ex futuris p̄terita. sed
 futuā. ex p̄teritis non t̄n̄
 firma cognitione cōicim̄
¶ Nam q̄sdam cogitationes
 nrās quas futuras uel ut
 manifestus atq̄ certius p̄xi
 mas quasq̄ prospiciam̄ meō
 ria faciente id agim̄ cū a
 gere ualem̄ q̄ntū ualem̄
 que nō vidētur nō ad ea q̄
 futuā sūt sed ad p̄teita p̄ti
 nere. **¶** Et licet ex̄p̄ri t̄is
 dictis uel cantibus quoz se
 riem meōriter reddimus
 nisi em̄ p̄uiderem̄ cogita
 tione qd̄ sequit̄ nō utiq̄
 dicerem̄. et t̄n̄ ut p̄uidea
 mus nō prouidētia nos ī
 struit sed meōria. **¶** Nam do
 nec fimat̄ om̄ē qd̄ dicim̄
 siue tam̄ m̄ nichil est quod
 nō prouisu prospiciam̄ p̄ferat̄

et tñ cū id agim⁹ nō dicim⁹ pro-
 uident⁹ sed meōriter canē uel
 dicere. Et quia hoc in multis
 ita proferendis ualet plimū
 non solet eorū prouidētia s;̄
 meōria p̄dicari. fieri ista iāo
 uel ab aīo nrō nouim⁹ et ter-
 tissimū sumus. Quomō aut̄ fiat
 qñto attentius uoluerimus
 aduertere. tantomagis nost⁹
 et sermo succūbit. et ip̄a non
 p̄durat mtencio ut ad liq̄dū
 aliquid nrā mtelligentia et
 si non lingua pueniat. Et pu-
 tam⁹ nos utrū dei prouidētia
 eadē sit q̄ meōria et itellige-
 tia qui non singula cogitan-
 do aspiciat sed una eterna et
 imutabili atq; ineffabili uisio-
 ne cōplectit̄ cūcta que nouit
 tanta mentis infirmitate pos-
 se cōprehendē. In hac igitur
 difficultate et angustis lib;̄
 exclaimare ad deū uiuū. s̄tu
 rificata est sciētia tua ex me
 iualuit et nō potero ad illā.
 Ex me quippe mtelligo qm̄ sit
 mirabilis et itōprehensibil⁹
 sciētia tua qua me fecisti. qñ
 n̄ merpm̄ cōprehendē ualeo
 quē fecisti. et tñ in meditaōe
 mea exardescet ignis ut que-
 ram faciē tuā semp. **C**hor
 poralē substāciā s̄rio eē sapiē

H ē cap. viij.

riam. et lumē esse in quo uide-
 tur que oculis carnalib;̄ non
 vident⁹. et tñ uir tantus tāque
 spiritalis. uidem⁹ nūc it̄que
 p̄ speculū et iemigmate tñ
 aut̄ facie ad faciē. **C**ūale
 sit et qd̄ sit hoc speculū si que-
 ram⁹ profecto illud occurrit
 qd̄ in speculo nisi ymago nō
 termitur. **H**oc ergo facere
 conati sum⁹ ut p̄ hanc yma-
 ginē qd̄ nos sum⁹ uiderem⁹
 utruq; a quo facti sum⁹ tāq;
 p̄ speculū. **H**oc significat etiā
 illud qd̄ ait idē apl̄s. **N**os aut̄
 reuelata faciē gloriā dñi spe-
 culantes in eandē ymaginē
 trāformam⁹ de gloria i gloriā
 tāqm̄ a dñi sp̄i. **S**peculātes
 dixit p̄ speculū uidentes. nō
 de specula prospiciētes. **E**t
 in greca lingua nō ē ambiguū.
 vñ in latinā trāslati sūt aposto-
 lute lr̄e. **I**bi quippe speculum
 ubi apparent ymaginez rez
 ab specula de cui⁹ altitudine
 longius aliquid mtuemur.
 etiā sono uerbi distat oīno.
 satisq; apparet apl̄m ab spe-
 culo non ab specula dixisse
 gloriā dñi speculātes. **E**t
 uero ait in eandē ymaginē
 trāformamur. utiq; ymaginē
 dei uult itelligi. eandē dices

istam ipam scilicet id e qua
 speculari quia eadem ymago
 est et gloria dei sicut alibi
 dicit. vir quidem non debet ve
 lare caput cum sit ymago et gla
 dei de quibus verbis iam in
 libro duodecimo disseruimus.
 Transformamur ergo dicit. de
 forma in formam mutamur
 atque transmutamur de forma obscu
 ra in formam lucidam quia et ipsa
 obscura ymago dei est. Et si
 ymago profecto etiam gloria
 in qua homines creati sumus pre
 stantiores ceteris animalibus. De ipsa
 quippe natura humana dictum
 est. vir quidem non debet ve
 lare caput. cum sit ymago et
 gloria dei. Erue natura in
 rebus creatis excellentissima
 cum a suo creatore ab impieta
 te iustificata deiformi for
 ma ad formosam formatam
 formam. Est quippe et in ipsa
 impietate quanto magis dan
 nabile viciu. tanto certius
 natura laudabilis. Et
 propter hoc addidit de gloria
 in gloria. de gloria creati
 oms in gloria iustificati
 oms quibus possit hoc et a
 his modis intelligi quod dic
 tum est de gloria in gloria.
 de gloria fidei in gloria spe

rei. de gloria dei qua filij dei
 sumus in gloria qua similes
 ei erimus quam videbimus eum
 sicuti est. Sed vero adiunxit
 tanquam a spiritu domini. ostendit gratiam
 dei nobis conferri tam opta
 bile transmutationis bonum.

**De enigmate et tropis locu
 tionibus. Caplm. ix.**

Hec dicta sunt propter quod ait
 apostolus. nunc per speculum nos
 videmus. Quia vero addidit
 in enigmate. multis hoc in
 cognitum est quod eas litteras nesciunt in quibus
 est doctrina quedam de locutio
 num modis quos greci tropos
 vocant. eorum greco vocabulo
 etiam nos utimur pro latino. In
 tuit enim sterminata usitatus di
 citur quam figuras ita usitati
 us tropos quam modos. Singu
 lorum autem modorum sive troporum
 nomina ut singulis singula re
 ferantur. difficilimum est et iso
 lentissimum latine enunciare.
 Unde quidam interpretes nostri
 quod ait apostolus quod sunt in allegoria
 nolentes grecum vocabulum
 pone circumloquendo interp
 tati sunt dicentes. que sunt
 aliud ex alio significancia.
 Illius autem tropi id est allego
 rie plures sunt species in qui
 bus est etiam quod dicitur in enigmate

mus qd' nō vide non possim?
 Quis em̄ nō videt cogitati
 onē suā? Et quis videt cogi
 tationē suā. non oculis car
 nalibus dico sed ipō mteio
 re cōspectu? **Et** nō eā videt
 et quis eā videt? **Eni**quidē
 cogitatio visio ē aī quedam
 siue assint ea que ocul' quo
 qz corp'alibz videant' uel ce
 teris sentiātur sensibz siue nō
 assint et eoz similitudines
 cogitatione cernant'. siue
 nichil eoz. sed ea cogitent'
 que n' corp'alia sūt n' corpa
 lū similitudines sicut virtutes
 et vitia. sicut ipā demqz cogi
 tatio cogitatur siue illa que
 p' disciplinas tradūt'. libera
 lesqz doctrinas siue oīm isto
 rū cause superiores atqz rō
 nes in natura imutabili
 cogitent' siue etiā mala et
 vana et falsa cogitem' uel
 nō consentiente sensu. ul' ex
 rante consensu. **Quō** p'
 inspectionē verbi qd' est in
 cogitatione mentis huāne
 ad agnitionē verbi qd' d's
 est aliquatenus possit acce

Sed nūc de. **di cap. x.**
 hys loquam' q' nota
 cogitam' et habem' in noti
 cia etiam si nō cogitem' siue
 ad contemplatiuam scīam

ptineant quā p'ue sapiētiā
 siue ad actiuā quā p'ue scē
 riam nuctupandā eē disse
 rui. simul em̄ utrūqz men
 tis est vnius et ymago dei
 vna. **Cū** vero de mferiore
 distinctius et seorsus agit'
 tūc nō est vocanda ymago
 dei qm̄ius et tunc in ea nō
 nulla repiat' similitudo illius
 trinitatis qd' in tertio dēno
 volumine ostendim'. **Quē**
 ergo simul de vniuersa scīa
 hoīs loquim' in qua nobis no
 ta sūt querūqz sūt nota. que
 utiqz vera sunt alioqñ nota
 nō non eēnt. **Nemo** eī fal
 sa nouit nisi cū falsa eē no
 uit. **Et** si nouit vñ nouit.
 verū est em̄ qd' illa falsa
 sint. **De** hys ergo nūc disse
 rim' que nota cogitamus
 et nota sūt nobis etiā si non
 cogitent' a nobis. **Hec** certe
 si ea dicere velim' nisi cogi
 tata nō possum'. **Nam** et
 si vba non sonent qui in cor
 de suo dicit utiqz cogitat. vñ
 illud est in libro sapiētie **Dixe**
 runt apud se cogitantes non
 rē. **Exposuit** em̄ quid sit
 dixerūt apud se cū addidit
 cogitantes. **Uinc** filie est
 in euāgelio qd' quidā scri
 be cū audissent a dño dcm̄

per hoc tū locutio foris non videatur sed potius audiat^r locutiones autē interiores hoc ē cogitationes visas dixit a dño sām euāgelū nō auditas. **Dixerūt** inquit mī se. hic blasphemāt. **Demde** subiūxit. **Et cū** vidisset ilis cogitationes eorū. **Vidit** ergo qđ dixerūt. **Vidit** em̄ cogitatione sua cogitationes eorū qđ illi soli se putabant videre. **Quisquis** igitur p̄t̄ intelligere verbū nō solū anteq̄ sonet. verū etiā anteq̄ sonorū eius ymagines cogitatione voluātur. hoc est em̄ qđ ad nullā p̄tinet linguā eorū scilicet que lingue appellantur gentiū quaz̄ nr̄a latina est. **Quisq̄s** inq̄m hoc itelligē p̄t̄ iam p̄t̄ videre per hoc speculū atq̄ in hoc em̄gnate aliquā verbi illi⁹ silitudiez de quo dictū est. **In** p̄t̄ipio erat verbū et verbū erat apud deū. et d̄s erat verbū. **Necesse** ē em̄ tū verū loq̄mur id ē qđ scim⁹ loquim^r ex nr̄a sciētia. quā med̄ia tenem^r. nascatur verbū qđ eiusmodi sit oīno cuiusmodi est illa sciētia de qua nascatur. **Formata** quippe cogita-

rio ab ea re quā scim⁹ verbum est qđ in corde dicimus qđ n̄ grecū est n̄ latinū. n̄ lingue alicui⁹ alterius. **Red** tū id opus ē in eorū quibus loquim^r p̄ferre noticiā aliqđ signū quo significet^r assumitur. et plerūq̄ sonus aliqñ etiā mitus. ille auribz̄ ille oculis exhibet^r. ut per signa corpalia etiā corpis sensibz̄ verbū qđ mente gerim⁹ innotescat. **Nam** et inuere qđ est n̄ quodāmodo visibiliter dicere et in scriptis factis hui⁹ sentētie testimoniu. **Nam** in euāgelio scđm̄ io hānē ita legit^r. **Amē** amē dico vobis quia vnus ex vobis tradet me. **Aspiciebant** ergo adiuicem discipuli hesitantes de quo diceret. **Erat** ergo vnus ex discipulis eius in sinu ihū quē diligebat ih̄s. **Inuit** ergo huic symon petrus et dicit ei. **Quis** ē de quo dicit^r. **Ecce** inuēdo dixit qđ sonando dicere non audebat. **Red** her atq̄ huiusmodi signa corpalia siue auribus siue oculis presētibz̄ quibus loquim^r exhibe-

mus. Inuēte sūt etiā lre per
 quas possum⁹ etiā absentib⁹
 loqui sed ista signa sūt vorū
 cū ipse voces in sermōe nrō
 earū quas cogitam⁹ sig⁹ sint
 rez. **¶ Dicit verbū signatur⁹ hoīs**
per vocē uel quolibet indino
corpali. ita verbū dei mani
festatū est per carnē. cap. xij.

Proinde verbū qd' fo
 ris sonat signū ē ver
 bi qd' intus lucet. cui magis
 verbū cōpetit nomē. Nam
 illud qd' profertur carnis o
 re vox verbi ē verbūq; et
 ipm dicit⁹. ppter illud a quo
 ut foris appareret assumptū
 est. Ita enī verbū nr̄m vox
 quodamō corpis fit. assumē
 do eam in qua māifestetur
 sensib; hoīm sicut verbū di
 caro factū est assumēdo eā
 in qua et ipm māifestaret⁹
 sensibus hoīm. Et sicut ver
 bū nr̄m fit vox nec mutat⁹
 in vocem. ita verbū dei ca
 ro quidē factū ē sed absit
 ut mutaretur in carnē. As
 sumēdo quippe illā non in
 eam se cōsumēdo. Et hoc
 nr̄m fit vox. et illud caro
 factū est. Quia ppter qui
 cupit ad qualēcūq; silitudi
 nem dei verbi q̄ius p mltā

diffimilē puenire nō intuea
 tur verbū nr̄m qd' sonat in
 auribus ne qn̄ voce profert⁹
 nec qn̄ silencio cogitat⁹. Om̄
 nāq; sonācū verba linguarū
 etiā in silencio cogitant⁹ et car
 mina pcurrētur aīō tarente
 ore corpis. n̄ soli nūi silla
 bay. verū etiam modi canti
 lenarū cū sint corpales et ad
 eū qui vocatur auditus sen
 sum corpis p̄tinētes per iōr
 poresas quasdā ymagines
 suas presto sunt cogitantib⁹
 et tacite cūcta ista voluenti
 bus. **¶** Sed t̄iseunda sūt hec
 ut ad aliud pueniat⁹ hoīs
 verbū per cui⁹ qualēcūq;
 silitudinē sicut in enigmate
 uideat⁹ utriūq; dei verbum
¶ Non illud qd' factū ē ad illū
 ul' illū p̄ham et de qd' dictū
 est. verbū aut' dei crescebat
 et multiplicabat⁹ et de quo
 iterū dictū est igit⁹ fides
 ex auditu. auditus aut' p v̄bū
 xp̄i. Et iterū cū accepissetis
 a nobis verbū auditus dei
 accepistis nō ut verbū hoīm
 sed sicut est v̄e verbū dei et
 inuābilis similiter īsp̄
 turis dicuntur de dei verbo
 qd' in somis multarū diuisarū
 q; linguarū p corda et ora

differat humana. Ideo autē v̄bū
 dei dī qua doctrina diuina tra-
 ditur nō humana sed illud v̄
 b̄ū dei querim⁹ qualit̄ūq; p
 hanc similitudinē nūc videre
 de quo dictū est. deus erat v̄
 b̄ū de quo dictū ē. oīa p ipm
 facta sunt de quo dictū ē et
 verbū caro factū est. de quo
 dictū ē fons sapiētie verbū
 dei in excelsis. *Quintū distet
 a vera et pfecta similitudine dei
 que in natura mentis utriusq;
 deo similia reperiuntur. cap. xii.*

nō ē mp.

Perueniendū ē ergo
 ad ill⁹ v̄bū hoīs ad v̄
 b̄ū rōnalis aiantis ad
 verbū nō de deo nate sed a dō
 facte ymaginis dei qd' neq; pro-
 latiuū ē in sono neq; cogitati-
 uū in similitudine soni quod
 alicui⁹ lingue eē necesse sit. s;
 q oīa quibus signat⁹ signa pce-
 dit et gignitur de scīa que ma-
 net in aīmo qm eadē sciencia
 intus dicit⁹ sicuti ē. Similia
 est enī visio cogitatioīs visi-
 onī sciencie. Nam qm p sonū
 dī uel p aliqd' corpale signū
 signū nō dicit⁹ sicuti ē. sed sic
 p̄t videri audiri ve per corp⁹
 Qm ergo qd' est in noticia h⁹
 est in verbo tūc ē verū v̄bū
 et veritas qualis expectatur
 ab hoīe ut qd' est in ista. hoc
 sit et in illo qd' nō est tūta nō

sic etiā in illo. *Hic agnoscat est.*
 est. nō. nō *Hic accedit qm̄ p̄t*
 ista similitudo ymaginis facte.
 ad illā similitudinē ymaginis
 nate qua deus filius p̄ri per
 oīa subalut⁹ similis p̄dicat⁹. *Ad*
 uertenda est in hoc emgmate
 etiā ista verbi dei similitudo qd'
 sicut de illo verbo dictū ē. oīa
 p ipm facta sūt. ubi deus per
 unigenitū verbū suū p̄dicatur
 uniuersa fecisse. ita hoīs opa
 nulla sunt que nō prius dicitur
 in corde. *Un̄ sc̄ptū ē tūcū*
 oīs opis verbū. sed etiam hic
 tūcū verū verbū est tūcū tūcū
 boni opis. *Verū verbū ē tūcū de*
 scīa bene opandi gignitur ut
 etiā ibi seruet⁹. est. ē. non. non.
 ut si est in ea sciencia qua viuē
 dū est sit et in verbo qd' opam
 dū est. *Un̄ nō. nō alio qm̄ men-*
 daciū erit verbū tale nō veri-
 tas. et inde patm̄ ē non opus
 rectū ē. et hec in ista similitudine
 verbi nr̄i similitudo verbi dei. q;
 p̄t eē verbū nr̄m qd' nō sequa-
 tur opus. *Opus autē eē nō p̄t*
 nisi p̄cedat verbū. sicut v̄bū
 dei potuit eē nulla existente
 creatura. *Creatiā vero nulla*
 eē posset. nisi p ipm per quod
 frā s̄t oīa. *Ideoq; nō deus p̄ri nō*
 sp̄s sanctus nō ip̄a trinitas. s;
 solus filius qd' est verbū dei
 caro factū ē. qm̄us trinitate fa-

aut

ciente. at sequēte atq; imitāte
 verbo mō eius exemplū recte
 uiuere. hoc est nullū hñtes
 in uerbi nr̄i uel cōtemplatiōē
 ul' opatione mendaciū. Verū
 hec ihu' ymaginis ē qñq; fu
 tura pfectio. Ad hanc consequē
 dam nos erudit magister bo
 nus fide xp̄iana pietatisq; doc
 trina ut reuelata facie a le
 gis uelamine qd' est umbra
 futurorū gloriā dñi sperulātes.
 per speculū scilicet iñuētes.
 in eandē ymaginē transforme
 mur de gloria in glāz tāqm̄
 a dñi spū scdm̄ sup̄iorē de hys
 uerbis disputatiōē. Cū ergo
 hanc transformationē ad per
 fectū fuit hec ymago renoua
 ta similes deo erim'. qm̄ uide
 bim' eū nō p speculū sed sicuti
 est qd' dicit apl's paulus. facie
 ad facie. Nūc uero in h' specu
 lo in hoc enigmate. in hac qñ
 cūq; silitudine. qñta sit etiā
 dissilitudo quib' p̄ explicare.
 Attingā tamē aliqua ut ualeo
 quibus id possit aduerti.

**De sciā dei p̄is cui nichil ai
 uisqm̄ creature inditus cōse
 ratur. Cap. xij.**

h' ē cap xij.

Primo ip̄a sciencia de q'
 ueracit' cogitatio nr̄a
 formatur qñ que scim' loqm'.
 qualis ac qñta p̄ hoī prouēi
 re qñlibz pitissimo atq; doc

tissimo exceptis enī que in ai
 niū. ueniūt a sensibz corpis. in
 quibz tam multa alit' sūt qm̄
 uident' ut eorū ueri silitudine
 nūmū cōstipatus sanus sibi
 uideat' esse qui insanit. Unde
 archademita phya sic inualuit
 ut de oībus dubitāz multo
 miserius insaniret. Hys ergo
 ergo exceptis que a corporis
 sensibz in aīm ueniūt. qñtū
 rez remanet qd' ita sciamus
 sicut nos uiuere scim' in quo
 prozsus nō metum' ne aliq'
 silitudiē forte fallam'. qm̄
 certū est etiam eū qui fallit'
 uiuere. Nec in eis uisib' habē
 tur hec q' obitūtur extrinsec'
 ut in eo sic fallat' oculus que
 admodū fallit' cū in aq' rem'
 uidet' infractus et nauigati
 bus turres moueri et alia sex
 centa que aliter sūt qm̄ uide
 tur quia n' p oculū carnis
 hoc cerntur. Intima scia est
 qua nos uiuere scim' ubi ne
 illud quidē archademite dice'
 p̄t. fortasse dormis et nescis
 et in sop̄nis uides. Uisa qñpe
 sop̄mantiū silima eē uisib'
 uigilantiū quib' ignorat'.
 Sed qui certus ē de sue uite
 scia non in ea dicit scio me u
 gulare sed scio me uiue'. Huc
 ergo dormiat siue uigilet ui
 uet nec in ea sciencia p sop̄ma

falli potest quia et dormire et
 in sompniis videre videtur est.
Nec illud potest Academicus
 aduersus istam scienciam dicere
 furis fortassis et nescis quia
 sanorum visis similitima sunt
 visa furum. sed qui furit
 viuere non contra Academicum
 dicit. scio me non furere sed
 scio me viuere. **N**unquam ergo
 falli uel metiri potest qui se
 viuere dixerit scire. **N**ulle
 itaque fallacium visorum genera
 obiciantur ei qui dicit scio me
 viuere. nihil horum timebit quoniam
 et quia fallitur viuere. **S**ed si
 talia sola pertinent ad humanam
 scienciam per pauca sunt nisi quia
 in unoquoque genere ita multi-
 plicantur ut non solum pauca non
 sint. uim etiam repiant per infi-
 nitum numerum tendere. **C**ui enim
 dicit scio me viuere. unum ali-
 quid scire se dicit. **P**roinde si
 dicit. scio me scire me viuere.
 duo sunt iam. hoc uero quod scit
 hoc duo tertium scire est. **H**ic potest
 addere et quartum et quintum et innumera-
 bilia si sufficiat. **S**ed quia innumera-
 bile numerum uel comprehendere
 singula addendo uel dicere
 innumerabile non potest. hoc ipsum
 certissime comprehendit ac di-
 cit et uerum hoc esse et tam

innumerabile ut uerbi eius infinitum
 numerum non possit comprehendere
 ac dicere hoc et in uoluntate
 certa saltem aduertiri potest.
Cuius est enim cui non impudenter
 respondeat. forte falleris di-
 centi. uolo utrum esse? **E**t si dicat
 scio me hoc uelle et hoc me
 scire scio. iam hinc duobus et
 tertium potest addere quod hoc duo
 sciat. et quartum quod hoc duo sci-
 re se sciat et similiturum infinitum
 numerum pergere. **I**tem si quispiam
 dicat errare nolo. nonne siue
 errat siue non errat. errare
 tamen eum nolle uerum erit? **C**uius
 est qui hinc non impudentissimi
 me dicat forsitan falleris.
 cum profecto ubicumque fallat
 falli tamen se nolle non falli-
 tur? **E**t si hoc scire se dicat.
 addit quantum uult rerum cogni-
 tarum et numerum esse per spiritum
 infinitum. **C**ui enim dicit nolo me fal-
 li. et hoc me nolle scio. et
 hoc me scire scio. iam et si
 non commodi elotutione potest
 hic infinitum numerum ostendere. **E**t
 alia reperit que aduersus
 Academicos ualeant quod
 nihil ab homine scire posse
 contendunt. **S**ed modus
 adhibendus est praesertim
 quia ope isto non hoc suscipi

nis. **S**unt inde libri tres nri.
 pmo nre conuersionis tpe scrip-
 ti. quos qui potuerit et volu-
 erit legere lectos q̄ intelligere
 rit nichil eū profecto que ab
 eis contra p̄ceptionē verita-
 tis argumēta multa inuenta
 sunt pmouebūt. **C**ū enī duo
 sint genera rer̄ que sciūtur.
 Vnū earū que per corp̄is sen-
 sus percipit aīn⁹. **A**lt̄ earū
 que p̄ seipm̄ multa illi phi-
 garriuerunt contra corp̄is sen-
 sus. aīe aut̄ quasdā firmissi-
 mas p̄ seipm̄ p̄ceptiones rer̄
 verarū quale illud ē qd̄ dixi
 scio me viuere nequaquā in
 dubiū vocare potuerūt. **B**ed
 absit a nobis ut ea que per
 sensus corp̄is didicim⁹ veā
 eē dubitem⁹. **P**er eos quippe
 didicim⁹ celū et terrā et ea
 que in eis nota sūt nobis qm̄
 tum ille **et** qui et nos et ipā
 condidit inotescere nobis vo-
 luit. **A**bsit etiā ut scire nos ne-
 gem⁹ que testimonio didici-
 mus aliorū. alioquin eē nesci-
 mus oceanū. nescim⁹ esse
 terras atq̄ vrbes quas cele-
 berrima fama cōmendat.
 nescim⁹ fuisse hoīes et opa
 eorū que historica lēone didi-
 cimus. nescim⁹ que cotidie
 vnderūq̄ nūciātur et indi-

cis consonis contestantibus
 firmat. **P**ostremo nescimus
 in quibus locis uel ex quibz
 hoībus fuim⁹ exorti qz hec
 oīa testimonijs credidimus
 aliorū qd̄ si absurdissimū ē
 dicere nō solū mōrū verū et-
 iam et aliorū corp̄m sensus
 plimū addidisse nre sciētie
 confitendū est. **H**ec igit̄ oīa
 et que p̄ seipm̄ et que per sen-
 sus sui corp̄is et que testimo-
 nys aliorū p̄cepta sit aīmus
 huānus. thesauro meōrie
 condita tenet. ex quibz ḡg-
 nitur verbū verū qm̄ quod
 scim⁹ loquim⁹. sed verbū aīe
 oem̄ sonū et ante oem̄ cogita-
 tionē soni. **T**ūc enī ē verbū
 similitimū rei note de q̄ ḡg-
 nitur. et ymago eius qm̄
 diuisione sciētie visio cogi-
 tatois exoritur qd̄ ē verbū
 lingue nulli⁹. verbū verū
 de re vera nichil de suo ha-
 bens sed totū de illa sciētia
 de qua nascit⁹. **H**ec mter
 est qm̄ id didicerit qui quod
 scit loquit⁹. **A**liq̄ enī statim
 ut discit hoc dicit. dū tñ ver-
 bū sit verū id ē denotis re-
 bus exortū. **B**ed nūquid dō
 pater de q̄ natū est verbū de
 deo dō? **N**ūquid ergo deus

He
 .xiii

pater in ea sapientia qd' est
 ipse sibi alia didicit. sensus cor
 poris sui alia p seipm. **Quis**
 hoc dicat. **Quis** no aial rona
 le sed supra aiam ronale deu
 cogitat qntu ab eis cogitari
 pt qui eu oibus aialibz et oi
 bus aumis pferit qius per
 sperulu i emigmate cociendo
 videant nodu facie ad facie
 sicut e. **Quis** quid ds pr ea ip
 sa que no per corpus qd' ei nul
 lu est sed p seipm sit aliude ab
 aliquo didicit aut nucijs uel
 testibz ut ea sciret indignit.
Non utiqz ad oia quippe scie
 da que sit sufficit sibi illa pfer
 tio. **Habet** quide nucijs id est
 angelos no tamen qui ei q nes
 cit annucient **Non** em sut ulla
 q nesciat sed bonu eoz e de opi
 bus suis eius consulere veri
 tate et hoc e qd' ei dicit non
 nulla nuciare no ut ipse ab eis
 distat sed ut ab illo ipse. **Ver**
 verbu eius sicut corpali sono nu
 tiant etia qd' voluerit ab eo
 missi ad quos voluerit totu
 ab illo p illud verbu ei audi
 entes id e in eius veritate iue
 nientes quid sibi faciendu qd
 quibz qn nuciandu sit. **Nam**
 et nos oram' eu n' tm naita
 tes nras docem' eu. **Novit**
 em aut verbu eius pater v'

quid vobis natariu sit priusqm
 petatis ab eo. **Flet** ista ex alia
 tpe cognouit ut nosset. sed fu
 tura oia tyalia atqz in eis etia
 quid et quado ab illo petaturi
 fuam' et quos et de quibz rebz
 uel exauditur' uel no exaudi
 turus eet sicut i iano an pscuit.
Uniuersas aut creaturas suas
 et spuales et corpales no qa
 sut ideo nouit. sed ideo sunt
 quia nouit. **Non** em nesciuit
 que fuerat creaturus. **Quia**
 ergo sciuit creauit. no quia ca
 uit sciuit. nec alit' ea sciuit cre
 ata qm creanda. **Non** ei ei
 sapientie aliquid accessit ex
 eis sed illis existetibz ut oport
 tebat et qn oportebat illa ma
 fit ut erat. **Ita** scriptu est in
 libro ecclesiastico anqm crea
 rent' oia nota sut illi et post
 qm cosumata sut. **Ne** iquit
 no alit' et anqm crearentur
 et postqm cosumata sut sic
 ei nota sut. **Longe** est ergo
 huic scie scia nra dissilis.
Que scientia aut dei est
 ipa et sapia. et que sapia ip
 sa et essentia siue substacia.
 quia in illius nature simpli
 citate mirabili no est aliud
 sape aliud ee. sed qd' e sape
 hoc est et ee sicut in superiori
 bus libris sepe iam diximus

Nra vero sciencia in rebus plimū
 aptea et amissibilis est et recep-
 tibilis. quia nō est hoc nobis
 eē qd scire uel sapere qm eē
 possum⁹ etiā si nesciam⁹ neq⁹
 sapiam⁹ ea que aliūde didici-
 m⁹. **¶** Et hoc sicut nra sciencia
 illi sciencie dei sic et verbū
 nrm qd nascit⁹ de nra sciā
 dissimile est illi verbo dei
 qd natū est de p̄is eēntia.
 Tale est aut ac si dicerē de
 p̄is sciencia. de patris sapi-
 entia uel qd est expressius
 de p̄e sciā de p̄e sapientia.

**De similitudine et equalitate
 patris dei et unigeniti ei⁹
 cōsubstantialis et coetm cā xiii.**

¶ Verbū ergo dei patris
 unigenitus filius per
 oīa p̄r filis et equalis deus.
 de deo lumē de lumie. sapi-
 ētia de sapiā. essentia de es-
 sentia est. Hoc oīno qd pat⁹
 nō tñ pater quia iste filius
 et ille pater ac per hoc oīa
 nouit que nouit p̄r sed ei nos-
 se de p̄e est sicut eē. Nōsse
 em et eē ibi vniū est. et ideo
 p̄r sicut eē non est a filio
 ita nō nosse. **¶** Proinde tāq̄
 sempm dicens pater genuit
 verbū sibi equale p̄ omīa
¶ Non em sempm integre per-
 fecte q⁹ dixisset si aliqd min⁹

aut amplius eēt in ei⁹ vbo
 qm in ipō. **¶** Ibi sūme ill⁹ ag-
 noscat⁹. ē. ē. non. nō. et idō ver-
 bū hoc vere veritas ē qm q̄qd
 est in ea sciencia de qua ē gei-
 tum et in ipō ē. **¶** Quid aut in
 ea nō est nō in ipō ē et falsū
 habere aliquid hoc verbū
 nūqm p̄t qd imutabilit⁹ sic
 se habet. ut se habet de qd
 est. **¶** Non em p̄t filius a se
 fatere quicqm nisi qd vide-
 rit patre fatiētē potenter
 hoc nō potest. nec est ifir-
 mitas ista. sed firmitas qā
 falsa nō p̄t veritas. **¶** Nouit
 itaq⁹ oīa deus p̄r in seipso.
 nouit in filio. sed in seipso
 tāqm sempm. in filio tāqm
 verbū suū qd est. **¶** De hys
 oībus que sūt in seipso oīa
 filis nouit et filius in se sci-
 licet tanqm ea que nata sūt
 de hys que nouit p̄r in seipso.
 in p̄e autē tanqm ea de
 quib⁹ nota sūt que ip̄e fili⁹
 nouit in seipso. **¶** Hui⁹ ergo
 iuitem pater et filius. sed
 ille gignendo. ille nascēdo.
 et oīa que sūt in eoz sciā.
 in eoz sapiētia. in eoz esse-
 tia. unusquisq⁹ eoz simul
 videt. non particulatim
 aut singillatim velut alter
 nante conspectu hinc illuc.

et inde huc et rursus inde
uel inde in aliud atq; aliud
ut aliqua videre nō possit
nisi nō videns alia. sed ut
dixi simul oīa videt quoz
nullū qd' nō semp videt.
Verbū aut' nrm̄ illud qd'
nō habet sonū neq; cogi-
tationē soni. sed eius tri-
quā videndo intus dicim'.
et ideo nullius lingue est
atq; inde utrūq; simile ē
in hoc em̄mate illi verbo
dei qd' etiā deus ē qm̄ sic et
hoc de mō nascit' quēadmo-
dū et illud de sciā pūis natū
est. **Nrm̄ ergo tale verbū**
qd' mēim' ēē utrūq; silie
qntū' etiā dissimile sicut a no-
bis dici potuerit nō pigeat
mtueri. Cū dissimile sit
verbū nrm̄ mutabile a ver-
bo dei t̄comutabili et eterno.

Nūquid verbum cap' xv.
nrm̄ de sola sciētia nas-
citur? **Rōne multa dicimus**
etiā que nescim'. **Ret du-**
bitātes ea dicim' sed veā ēē
arbitrātes que si forte vera
sunt in ip̄is rebus. de quib'
loquim' et nō in verbo mō
vera sunt quia verbū verū
nō est nisi qd' de re de que sci-
tur gignitur. Falsū est ergo
istomodo verbū nrm̄. nō cū

mentimur. sed cū fallim'. Cū
aut' dubitam' nōdū ē v̄bū
de re de qua dubitam' sed
de ip̄a dubitatione verbū
est. **Cūus enī nō noueim'**
an verū sit v̄n dubitam'. tū
dubitare nos nouim'. ac per
hoc cū hoc dicim' verū ver-
bū est qm̄ qd' nouim' dicim'
Quid qd' etiā mentiri possu-
mus? **Qd' cū fatim' utiq; vo-**
lentes et sciētes falsū verbū
habem' ubi verbū verū est.
Mentiri nos hoc em̄ scimus
et cū mentitos nos ēē confi-
temur. verū dicim'. qd' em̄
scim' dicim'. Scim' nāq; nos
ēē mentitos. Verbū aut' illd'
qd' deus ē et potētius est
nobis hoc nō p̄t. Non em̄
p̄t facere quicqm̄ nisi quod
viderit patrē faciētē. et nō
a sempō loquitur. sed a patre
est illi om̄e qd' loquit'. et
magna verbi illius potētia
est non posse mēiri. quia
nō p̄t esse illi. est et nō. sed
est est. nō. non. at eī n' ver-
bū dicendū est qd' ver non
est. Sic ita libens assencior.
Quid cū verū est verbum
nrm̄. et ideo recte verbum
vocatur? **Nūquid sicut dici**
p̄t uel visio de visione. uel
sciētia de essētia. sicut illd'

Dei verbū maxime dī. maxi
 meq; dicendū est. **¶** Quid itaq;
 qā nō hoc ē nobis eē qd nos
 se. **¶** Multa quippe nouim⁹ q
 per mōrūā quodāmo viuūt
 ita et obliuione quodāmo
 moriūtur. atq; ideo cū illa
 iam nō sint^m noticia nrā. nos
 tū simus. et cū sciā nrā aīo
 lapsa perit a nobis nos tū vi
 uim⁹ illa etiā que ita sciūt^r
 ut nūqm̄ exidere possint.
 qm̄ pñcia sunt et ad ipūs
 aīmi naturā ptinent ut est
 illud qd nos viuere scimus.
¶ Manet em̄ hoc qm̄ diu aīm⁹
 manet. et quia semp manet
 aīmus et hoc semp pmanet.
¶ Ergo et si qua repunt^r si
 milia. in quib; ymago dei po
 tius mtuenda est. etiā si sp̄
 sciūtur. tū quia nō sp̄ etiā
 cogitatur quō de hys dicit^r
 verbū sempiternū. cū verbū
 nr̄m nrā cogitatione dicit^r
 iuenire difficile ē. **¶** Sempit
 ternū ē em̄ aīo viuere. sem
 pitermū ē scire qd viuūt.
 nec tū sempiternū ē cogitāe
 vitā suam uel cogitare sci
 entia vite sue qm̄ cū aliud
 atq; aliud reperit. hoc desi
 nit cogitāe. q̄uis nō desinat
 scire. **¶** Ex quo fit ut si p̄t eē

in aīo aliqua sciētia sempit
 terna. et sempiterna eē non
 p̄t eiusdē sciētie cogitatio
 et verbū verū nr̄m intmū
 nisi nrā cogitatione nō dī
 solus deus mtelligat^r hīc
 verbū sempiternū sibi q; coe
 ternū nisi forte dicendū est
 ipām possibilitatē cogitatio
 nis. qm̄ id qd sciūt^r etiā qm̄ nō
 cogitatur p̄t tū veraciter
 cogitare verbū eē tā p̄petu
 ū qm̄ sciā ipā p̄petua ē. **¶**
 Quō est verbū qd nōdū in
 cogitatiois uisionē formatū
 est. **¶** Quomō erit silie sciē
 tie de qua nascit^r si eius nō
 habet formā et ideo iā vo
 catur verbū quia p̄t habe.
¶ Tale ē em̄ ac si dicit^r ideo
 iam vocandū eē verbū qā
 p̄t eē verbū. **¶** Sed qd est qd
 p̄t eē verbū et ideo iā dig
 nū est verbi noīe. **¶** Quid est
 iqm̄ hoc formabile nōdū q;
 formatū nisi qdāa mentis
 nr̄e qd hac atq; hac volubi
 li quadā motione iactam⁹
 cū a nobis nūc hoc nūc illd
 sicut inētū fuerit ul occur
 rerit cogitāe. **¶** Et tūc fit ve
 rū verbū qm̄ illud qd nos
 dixi volubili motione iacta
 re ad id qd scim⁹ peruenit
 atq; inde formatur ei⁹ oīmo

dam similitudinē capies. ut quō
 res queq; sūt sic etiā cogitet.
 id ē sine voce sine cogitatione
 vocis que profert alicui. In
 que ē si in corde dicat ac p
 hoc etiā si cōcedam nec de
 cōtrouersia vocabuli labora
 re videamur. iam vocandū
 eē verbū quiddā illud men
 tis nrē qd de nrā sciā forma
 ri pē etiā priusqm formatū
 sit qā iā ut ita dicā forma
 bile est. Quis nō videat qn
 ta hīc sit dissimilitudo ab illo
 dei verbo qd in forma dei sic
 est ut nō ante fuerit forma
 bile postq; formatū. nē aliqū
 possit eē informe s; sic forma
 simplex et simpliciter equa
 lis et de quo est et cui mira
 biliter cōeterna est. **An vo
 lubilitas cogitationis deo nō
 eē credenda sit. Cap. xvi.**

Qua ppter ita dicit illud
 dei verbū ut dei cogita
 tio non dicatur ne aliquid eē
 quasi volubile credatur in
 deo qd nūc accipiat. nūc re
 cipiat formā ut verbū sit
 eamq; possit amitte atq; in
 formiter quodāmo volutū.
 Bene quippe nouerat verba
 et vim cogitatiois insperat
 locutor egregius qui dixit

in carmine. serūq; volutat
 euētus belli varios id ē co
 gitat. Non ergo ille dei fili
 cogitatio dei sed verbū dei
 dicit. Cogitatio quippe nrā
 pueniens ad id qd scimus
 atq; inde formata verbum
 nrū verū est. Et ideo ver
 bū dei sine cogitatione dei
 debet mtelli ut forma ipā
 simplex mtelligat nō ali
 quid habens formabile qd
 etiā possit eē informe. Dicū
 tur quidē etiā in scripturis
 scis cogitationes dei s; eo
 locutionis modo quo ibi et
 obliuio dei dī. que utiq; ad
 prietatē in deo nulla est.
 Amobre cū tanta sit nūc
 in isto emgmate dissilitu
 do verbi nrī et verbi dei ī
 qua tamē nōnulla similitudo
 cōperta est. illud quoq; fatē
 dū est qd etiā cū similes ei
 erim; qn videbim; eū sicu
 ti est. qd utiq; qui dixit hāc
 proculdubio que nūc est dis
 similitudinē attendit nec
 tūc natūa illi erim; equa
 les. Vemp em natura mōr
 est faciente que facta ēst.
 Et tūc quidem verbū nrū
 nō erit falsum qz neq; mētie
 mur neq; falleremur. fortas;

sis etiam nō erūt volubiles nre
 cogitationes ab alijs in alia eū
 tes atq; redeūtes sed oēm snām
 ntām vno simul conspici vide
 bim⁹. **Tamē cū et hoc fuerit.**
 et hoc si fuit formata eēt cre
 atura que formabilis fuit ut
 nichil iam desit eius forme
 ad quā peruenire deberet.
 sed tñ coeqūda nō erit illi si
 plicitati ubi nō formabile ali
 quid formatū uel reformatū
 est. sed forma. neq; in formis
 neq; formata ipā sibi eterna
 est imutabilisq; substācia. **Va**
tis de patre et filio quātū p hoc
speculū atq; in hoc emigma
te videre potuim⁹ locuti su
mus. De spū sancto qui pū
et filio equalis accipit et v
triusq; spū dī et caritatis
noīe intelligit cū quilibet
in trinitate psona sit caritas.
Nūc de spū scō **Cap xvij.**
 quātū deo donāte vide
 concedit⁹ differendū est. qui
 scō spū scōm scpturas sanctas
 nō patris est solus nō filij
 solus. sed amboꝝ et ideo coꝝ
 q; iūtem se diligunt p̄ et fi
 lius nobis insinuat caritatē.
 Ut at nos exerceat sermo
 diuin⁹ nō res in p̄mptu sitas.
 sed in abdito scrutandas et

ex abdito eruendas maiore stu
 dio fecit inquiri. **Nō itaq; dix**
it scptūā spū scō caritas ē qd'
si dixisset nō pūā partē ques
tionis istius abstulisset. s; dix
it deus caritas est ut incertū
sit. Et ideo requirendū utz
deus p̄ sit caritas an dō fili⁹.
an deus spū scō. an dō ipē tri
ntas. Itaq; em dicituri sum⁹
nō p̄tēā dñi dñz eē caritatē
q; ipā caritas sit ulla sba que
dei digna sit noīe. s; qd' donū
sit sicut dñm ē deo. qm̄ tu es
patiētia mea. Non utiq; p̄tēā
dictū est quia dei sba nra pa
tiētia. sed qd' ab ipō ē nobis
est sicut alibi legit⁹ qm̄ ab
ipō ē patiētia nra. Huc q̄ppe
sensū facile refellit scpturaz
ipā locutio. Tale ē em̄ tu es
patiētia mea quale ē tu es
dñe spes mea et deus meus
misēdia mea multa filia. Nō
est aut dñm dñe caritas mea.
aut tu es caritas mea. a deus
caritas mea. sed ita dictū est.
deus caritas ē. sicut dictū ē.
deus spū est. Hoc qui non
discretim̄ intellectū a dñō. nō
expōnē querat a nobis. Non
em̄ ap̄tus quicq; possim⁹
dite. Deus ergo caritas ē. utz
aut p̄ aut filius an spū scō.

an ip̄a trinitas quia et ipsa
 nō tres dñj sed deus ē vnus
 hoc querit. **H**ed iam in hoc
 libro superius disputau. nō
 sic accipiēdū eē trinitatē que
 deus est ex illis tribus que
 in trinitate nr̄e mētis osten
 dim⁹ ut tāqm̄ medūa sit oīm
 trūi p̄r. et mtelligētia oīm
 trūi filius et caritas oīm tri
 um sp̄s sanctus. q̄i p̄r n̄ itel
 ligat sibi nec dilugat. sed ei
 filius mtelligat. et sp̄s factus
 ei dilugat. ip̄e aut̄ ~~et sibi et a~~
~~lis~~ et sibi et illis tm̄ meīne
 rit et filius n̄ meīnerit nec
 dilugat sibi sed meīnerit ei p̄r
 et dilugat ei sp̄s sanctus ip̄e
 em̄ et sibi et illis tm̄mō itel
 ligat. Itēq; sp̄s s̄s nec meī
 nerit nec mtelligat sibi. sed
 meīnerit ei p̄r et mtelligat
 ei filius. ip̄e aut̄ et sibi et illis
 nō m̄si dilugat. sed sic potius
 ut oīa tria et oēs et singuli
 habeant in sua quisq; natūā
 nec distent ī eis ista sicut in
 nobis aliud ē medūa. aliud
 itelligentia. aliud dilectio
 siue caritas s; vnū aliquid
 sit qd̄ oīa valeat sicut ip̄sa
 sapiā et sic habeat in vniū
 cuiusq; natūā ut qui h̄t hoc
 sit qd̄ habet sicut īmutabil

simplexq; s̄ba. **H**i ergo hec ī
 tellecta sunt et q̄ntū nobis in
 rebus tantis videre ul̄ cōiet
 tare concessū ē vera eē cla
 māuerūt nescio cur nō sicut
 sapiētia et pater d̄r et fili⁹
 et sp̄s sanctus et sunl̄ oēs
 non tres sed vna sapiētia.
Ita et caritas et p̄r dicitur
 et filius et sp̄s sanctus si
 mul oēs vna caritas. **H**ic
 em̄ et p̄r deus et filius d̄s
 et sp̄s sanctus deus et siml̄
 omēs vnus deus. et tm̄ nō
 frustra in hac trinitate non
 dicit̄ verbū dei nisi fili⁹ n̄
 donū dei. nisi sp̄s s̄s. nec
 de quo genitū est verbum.
 et de quo p̄cipalit̄ proce
 dit sp̄s s̄s nisi deus p̄r. **I**do
 aut̄ addidi p̄cipalit̄ quia
 et de filio sp̄s s̄s procedē
 repit̄. **H**ed hoc quoq; illi p̄r
 dedit non iam existenti et
 nōdū habenti sed quicqd̄ vni
 gemitō verbo dedit gignēdo
 dedit. **H**ic ergo eū genuit. **H**i
 ut etiā de illo donū dicitur
 cōmūē procederet et sp̄s
 sanctus sp̄s eēt amboꝝ. **De**
excellētia caritatis que ita
ex deo est ut ip̄a sit d̄s Cāp xvij.

Non est igit̄ accipiēda
 transeūter sed diligēt̄

intuenda in sepabilis trinitatis ista distinctio. **H**inc enim factum est ut proprie dei verbum etiam dei sapientia diceretur cum sit sapientia et pater et spiritus sanctus. **S**i ergo proprie aliquid horum trium caritas nuncupanda est quod aptius quam ut hoc sit spiritus sanctus. ut scilicet in illa simplici summaque natura non sit aliud substantia et aliud caritas. sed substantia ipsa sit caritas. caritas ipsa sit substantia. siue in patre siue in filio siue in spiritu sancto. **E**t tamen proprie spiritus factus caritas nuncupatur sicut legis nomine aliquando simul omnia veteris testamenti sanctarum scripturarum significatur eloquia. **N**am et de propheta ysaya testimonium ponens apostolus ubi ait. In alijs linguis et in alijs labijs loquor populo huic. promissit tamen in lege scriptum est. **E**t ipse dominus. in lege magister eorum scriptum est quia oderunt me gratis cum hoc legatur in psalmo. Aliquando autem proprie vocatur lex que data est per moysen secundum quod dominus est. lex et propheta usque ad iohannem. et in hinc duobus preceptis tota lex pendet et propheta. **H**ic utique proprie lex appellata est de monte syna. prophetarum nomine autem etiam psalmi significati sunt et tamen alio

instrumenti

loco ipse saluator. oportebat inquit impleri omnia que scripta sunt in lege et prophetis et psalmis de me. **H**ic rursus prophetarum nomen exceptis psalmis intelligi voluit. **D**icit ergo lex vniuersaliter cum prophetis et psalmis. dicit et proprie que per moysen data est. **I**tem dicitur contra prophetam simul cum psalmis dicitur et proprie propter psalmos et multas alias exemplis doceri potest multa verum vocabula et vniuersaliter nomi et proprie quibusdam rebus adhiberi. nisi in re aperta vitanda sit longitudo sermonis. **H**oc ideo dixi ne quisquam propterea nos inconuenienter existimet caritatem appellare spiritum sanctum quia et deus pater et deus filius potest caritas nuncupari. **S**icut ergo vnicum dei verbum proprie vocamus nomine sapientie cum sit vniuersaliter et spiritus sanctus et pater ipsa sapientia. ita spiritus sanctus proprie nuncupatur vocabulo caritatis. cum sit et pater filius vniuersaliter caritas. **H**ec dei verbum id est vniuersaliter deus filius apte dicitur est dei sapientia ore apostolico ubi ait christum dei virtutem et dei sapientiam. **S**piritus autem sanctus ubi sit dicitur caritas inuenimus

si diligenter iohannis apostoli scrutemur eloquium. **Qui cum dixisset dilectissimi diligamur invicem quia dilectio ex deo est. serutus adiunxit. Et omnis qui diligit ex deo natus est. quod enim non diligit non cognovit deum quod deus dilectio est. Hinc manifestavit eam se dixisse dilectionem deum quam dixit ex eo. Deus ergo ex deo est dilectio. Hec quia et filius ex deo patre natus est et spiritus sanctus ex deo patre procedit. quem potius eorum hic debeamus accipere deum esse dilectionem deum merito dicitur. Pater enim solus ita deus est. ut non sit ex deo ac per hoc dilectio que ita est deus ut ex deo sit. a filius est a spiritus sanctus sed in consequentibus cum dei dilectionem commemorasset non quia nos cum sed quia ipse dilexit nos et misit filium suum liberatorem pro peccatis nostris. et hinc exhortatus est ut et nos invicem diligamus atque ita deus in nobis maneat quod utique dilectionem deum dixerat. statim volens de hac re aptius aliquid eloqui. In hoc itaque cognoscimus quia in ipso manemus et ipse in nobis quia de spiritu sancto suo dedit nobis. **Ipse****

itaque scimus de quo dedit nobis facit nos in deo manere et ipsum in nobis. **Hoc autem facit dilectio. ipse est igitur deus dilectio. Deinde paulo post cum hoc ipsum repetisset atque dixisset deus dilectio est continuo subiecit. Et qui manet in dilectione in deo manet et deus in eo manet. Unde super dixerat in hoc cognovimus quia in ipso manemus et ipse in nobis quia de spiritu suo dedit nobis. Ipse ergo significat ubi legitur deus dilectio est. Deus igitur spiritus sanctus qui procedit ex deo cum datus fuerit homini attendit eum in dilectionem dei et proximi. et ipse dilectio est. Non enim homo habet unde deum diligat nisi ex deo propter quod paulo post dicit. **Nos diligamus quod et ipse prior dilexit nos. Apostolus quoque paulus. Dilectio inquit dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Nullum est isto dei dono excellentius. Nolumus quod dividit inter filios regni eterni et filios perditionis etne. Dantur et alia per spiritum sanctum munera sed sine caritate nichil prosunt. Nisi ergo****

tm̄ igniat cuiq; spūs s̄s ut
 eū dei et pximi faciat amato
 rē. a sinistra nō trāssert ad
 dexterā. Nec spūs pprie dicitur
 tur donū nisi pp̄ dilectionē
 Quā qui non habuerit si
 linguis hom̄ loquat et ange
 lorū sonans eramētū est aut
 cybalū tīmens et si habueit
 pph̄iā et scierit oēm scienciā
 et oīa sacramēta et habueit
 oēm fidem ita ut mōtes trāsser
 ferat nichil est. et si distribu
 erit oēm substāciā suā et si
 tradiderit corpus suū ut ar
 deat nichil ei prodest. Quātū
 ergo bonū est. sine quo ad et
 nā vitā nēnē bona tanta per
 ducūt? Ip̄a vero dilectio siue
 caritas nam vni⁹ rei ē nomē
 utriūq; si habeat eā q̄ nō lo
 quitur linguis nec habet
 pph̄iā nec oīa sūt sacramē
 ta. oēm̄q; sciām. nec distribut
 oīa sua paup̄ibz. uel nō ha
 bendo qd̄ distribuat. uel a
 liqua necessitate prohibitus.
 nec tradit corpus suū ut ar
 deat. si talis passionis nulla
 temptatio ē pducit ad regm̄
 ita ut ip̄am fidē non faciat
 utilem nisi caritas. Sine ca
 ritate quippe fides p̄f̄ eē sed
 non et prodesse. Propt̄ qd̄
 et apl̄s paulus in xp̄o iquit

ihū neq; caritatisio aliqd̄ va
 let neq; pp̄ficiū. Sed fides q̄
 p̄ dilectionē opatur sic eam
 discernēs ab ea fide qua et
 demones credūt et contre
 miscūt. Dilectio igit̄ que ex
 deo ē et deus ē et pprie sp̄s
 sanctus ē per quē diffundit̄
 in cordibz nr̄is dei caritas.
 p̄ quē nos tota inhabitet trini
 tā. Quo circa rectissime spūs
 sanctus cū sit d̄s vocatur etiā
 donū dei. Qd̄ donū pprie
 quid nisi caritas intelligēda
 est que pducit ad deū. Et sine
 qua quodlibz aliud donū dei
 nō pducit ad deū. **Quia rō
 ne donū dei dicit̄ spūs s̄s**

H n et hoc pb̄adiū **Cap. xix.**
 Est donū dei eē in sacris
 tr̄is sp̄m̄ s̄m̄. In et hoc expe
 tat̄ habem⁹ in euāgelio sc̄dm̄
 ioh̄anē d̄m̄ ihū xp̄i v̄ba dicē
 tis. Si quis sitit veniat ad
 me et bibat. qui credit in me
 sicut dicit̄ sc̄ptura. flumina
 de ventre eius fluent aque
 viue. Porro secutus euāgelis
 ta adiūxit hoc aut̄ dixit de
 sp̄u s̄c̄o quē accepturi erant
 credentes in eū. vñ paulus eā
 dicit apl̄s et omēs vno sp̄u
 potauim⁹. Vtrū aut̄ donū
 dei sit appellata aqua ista
 qd̄ est spūs sanctus hoc q̄rit̄

hanc
 ita et
 euāg
 ap
 rū
 muliere ad p
 tu dixerat
 illa re
 nō cor
 respō
 si sac
 qui dicit
 tu fo
 et de
 Dicit
 in quo
 et putens al
 aqua
 et
 bibet ex
 Qui bib
 ego dabo ei fi
 aque salient
 eterna. Quia
 sicut eua
 spūs s̄s
 spūs donū
 hic aut̄
 et quis
 da michi
 petisses
 nbi aqua

Ved sicut hic iuvenim⁹ hanc
 aquam spm scm esse ita et i
 uenim⁹ alibi in nro euage⁹
 hanc aquam donu dei appel
 lata. Nam ide dñs qm cu
 samaritana muliere ad pu
 teu loquebatur. cui dixerat
 da michi bibere. cu illa re
 spondisset qd iudei no cou
 terent^r samaritanis. respo
 dit ihs et dixit ei. **S**i scires
 donu dei et quis e qui dicit
 tibi da michi bibere tu for
 sitam petisses ab eo et dedis
 set tibi aqua viua. Dicit ei
 mulier. **D**ne neqz in quo hau
 rias habes et putens alt⁹
 est **V**nde ergo habes aqm
 viua. **R**espondit ihs et dix^t
 ei **O**mis qui bibit ex hac a
 qua fiet iteru. **C**ui bibe
 rit ex aqua qua ego dabo
 ei no fiet in eternu. sed
 aqua qua ego dabo ei fiet
 in eo fons aque salientis
 in vitam eterna. **Q**uia go
 hec aqua viua sicut euage
 lista exposuit spüs scs est
Proculdubio spüs donu dei
 est de quo dñs hic ait. si sti
 res donu dei et quis est
 qui dicit tibi da michi bi
 bere tu forsitan petisses ab
 eo et dedisset tibi aquam

viua. **N**am qd ibi ait flumi
 na de ventre eius fluet aque
 viue. hoc in isto loco fiet iqt
 in eo fons aque salientis in
 vitam eterna. **P**aulus quoqz
 apls vnicuiqz inquit mrm da
 tur gra scdm mensura dona
 tioms xpi. atqz ut donatio
 ne xpi spm scm ostenderet
 secutus ad iunxit. **p**pt⁹ qd dix^t.
Ascendit in altu captiuauit
 captiuitate dedit dona ho
 bus. **N**otissimu e aut dnm
 ihm cu post resurrectione
 a mortuis ascendisset in
 celu dedisse spm scm. quo
 impleti qui crediderant liquis
 oim gentiu loquebant^r. **N**ec
 moueat qd ait dona no do
 nu. **I**d em de psalmo posuit
 testimoiu. **H**oc aut i psal⁹
 ita legit^r. **A**scendisti in altu
 captiuasti captiuitate. acce
 pisti dona in hoibus. **S**ic ei
 plures codices habent. et
 maxime greci et ex hebreo
 sic interpretatu habemus.
Dona itaqz dixit apls que ad
 modu ppheta no donu. **V**ed
 tu ppheta dixerit accepisti
 in hoibz. apls maluit dice
 dedit dona hoibus ut ex utro
 qz scilz verbo vno pphetico
 altero aplico qz i utroqz e

diuini sermonis autoritas
 sensus plenissim^o redderet.
 Utrūq; em̄ verū est. et q̄a
 dedit hoībz et quia accepit
 in hoībz. Dedit hoībz tāq;
 caput mēbus suis accepit
 in hoībz idēp̄e utiq; ī mēbr̄
 suis. Propter que mēbra su
 a clamauit de celo. saule
 saule quid me p̄sequeris.
 et de quibz mēbus suis ait.
 qm̄ unū ex mīnis meis fe
 cistis michi fecistis. Ip̄e ergo
 xp̄us et dedit de celo et ac
 cepit in terra. Porro autē
 dona ob hoc ambo dixerūt
 et p̄pha et apl̄s quia p̄ donū
 qd̄ est sp̄s sanctus in cor̄e
 oībz mēbris xp̄i multa do
 na quē sint quibusq; p̄ua
 diuidūtur. Neq; em̄ singli
 quicq; habent om̄a. sed h̄
 illa alij alia ip̄ius ip̄m̄ domū
 a quo cuiq; p̄ua diuidūt
 om̄es habeant id ē sp̄m̄ s̄m̄.
 Nā ⁊ alibi tū multa dona cō
 memorasset. Oīa inquit hec
 opatur vnus atq; idē sp̄s
 diuidens p̄ua vnicuiq; pro
 ut vult. Ad verbū et in
 eplā que ad hebreos ē iue
 nitur ubi sc̄ptū est attestā
 te deo signis et ostentis et
 vāris virtutibus et sp̄e s̄c̄
 diuisionibz. Et hic cū dixis

set ascendit in altū captiuauit
 captiuitatē dedit dona hoībz
 Ad autē ascendit ait. quod
 est nisi quia et descendit in
 inferiores partes terre. Qui
 descendit ip̄e est et qui ascē
 dit sup̄ om̄es celos ut adi
 pleret oīa. Et ip̄e dedit q̄s
 dam quidē apl̄os. quosdam
 autē p̄phetas. quosdā vero
 euāgelistas. quosdā autem
 pastores et doctores. Et
 quare dicta sūt dona. quia
 sicut alibi dicit. nūq; om̄es
 apl̄i. nūquid oēs prophete
 et cetera. Hic autē adiūxit ad
 cōsumationē sanctorū in opus
 ministerij in edificationē cor
 poris xp̄i. hec est domus que
 sicut psalmista canit edifica
 tur post captiuitatē. qm̄ qui
 sūt a dyabolo eruti a quo cap
 tiui tenebant. de h̄is edifi
 catur corpus xp̄i que dom^o
 appellatur ecclesia. Hāc autē
 captiuitatē ip̄e captiuauit q̄
 dyabolū vicit et ne illa que
 futura erant sancti capitis
 mēbra in eternū suppliciu
 secū traheret. eū iusticie pri
 us. demde potētie vinculis
 alligauit. Ip̄e itaq; dyabo
 lus ē appellata captiuitas
 quam captiuauit qui ascen
 dit in altum et dedit dona

hoibus uel accepit in hoibus.
Petrus aut ap[osto]l[us] sicut in eo li-
 bro canonico legitur ubi scrip-
 ti sunt actus ap[osto]l[orum] loquens
 de xpo. comotis corde iude-
 is et dicentib[us]. quid ergo fa-
 ciem[us] fr[ater]s monstrate nobis
 dixit ad eos. Agite penitentiā
 et baptizetur unusquisq[ue] ves-
 trū in no[m]i[n]e d[omi]ni ih[esu] xp[ist]i in
 remissione peccator[um] et acci-
 pietis donū sp[irit]us sancti. Itēq[ue]
 in eodē libro legit[ur] symonē
 magū ap[osto]l[us] dare voluisse
 pecuniā ut ab eis acciperet
 potestatem qua per impositionē
 manus eius daretur sp[irit]us sc[an]c[t]us
 cui petrus idem pecunia inq[ui]t
 tua tecū sit in potestate qua
 donū dei existimasti te per
 pecuniā possidere. Et alio
 eiusdē libri loco cū petrus
 cornelio et eis qui cū eis e-
 rant loqueretur annūcians
 et p[re]dicans xp[ist]m ait sc[ri]ptura
 adhuc loquēte petro verba
 hec cecidit sp[irit]us sanctus su-
 per oēs qui audiebāt ver-
 bū. et obstupuerūt qui ex
 circūcisione fideles simul
 cū petro venerant. quia et
 in nationes donū sp[irit]us sancti
 effusū est. audiebant em̄ illos
 loquentes lingua et mag-
 nificantes deum. De quo

facto suo qd̄ in circūcisos bap-
 tizauerat quia prius q̄ bap-
 tizaretur ut nodū questiois
 hui[us] auferret in eos vene-
 rat sp[irit]us sc[an]c[t]us cū petrus postea
 redderet rōnē fr[atr]ib[us] qui erāt
 iherosolimis et hac re audi-
 ta mouebant[ur] aut post cetera.
Cū cepissē aut loqui ad illos
 cecidit sp[irit]us sc[an]c[t]us in illos sicut
 et in nos in i[n]icio. Memora-
 tusq[ue] sū verbi d[omi]ni sicut dice-
 bat. quia iohānes quidem
 baptizauit aqua uos autē
 baptizabim[us] sp[irit]u sc[an]c[t]o. **H**ic igit[ur]
 equale donū dederit illis
 sicut et nobis qui credidi-
 mus in d[omi]nū ih[esu]m xp[ist]m ego
 quis e[ss]et qui possem prohibē
 d[omi]nū nō dare illis sp[irit]u[m] sanctū?
Et multa sūt alia testimo[n]ia
 sc[ri]pturā que concordit[er] attes-
 tantur donū e[ss]e dei sp[irit]u[m] sc[an]c[t]um.
 in q[ui]ntū datur eis qui p[er] eū
 diligūt deū. sed nimis longū
 est cuncta colligere. Et quid eis
 satis ē quibus hec q̄ dixim[us]
 satis nō sunt? Hanc admo-
 nēdi sūt q̄nquidē donū dei
 iam vident d[omi]nū sp[irit]u[m] sanctū
 ut cū audiūt donū sp[irit]us sc[an]c[t]i
 illud genus locutionis ag-
 noscant quo dictū est in ex-
 poliatione corporis carnis.
Sicut em̄ corpus carnis nichil

60

aliud quā caro est sic donū sp̄s
 sancti nichil aliud quā sp̄s s̄s.
In t̄m ergo donū dei ē. in quātū
 datur eis quibz datur. Apud
 se aut̄ d̄s est et si nemini det.
 q̄a deus erat et p̄r et filio co
 eternus anteqm̄ cuiq̄m dare
 tur. nec quia illi dant. ip̄e da
 tur. ideo minor est illis. Ita
 datur em̄ sicut donū dei ut
 etiā semp̄m det sicut d̄s. Non
 em̄ dici p̄t nō esse sue pt̄tis
 de quo dictū ē. sp̄s ubi vult
 spirat. Et apud apl̄m qd̄ iā
 supra cōmemoravi. **Quā aut̄**
 hec opat̄ vnus atqz idē sp̄s
 diuidens singulis pp̄ria pro
 ut vult. Non est illic condi
 tio dati et dn̄atio dantiū.
 sed concordia dati et dantiū.
Qua pp̄t sicut sc̄a sc̄ptura
 p̄tlatat deus caritas est
 illa que ex deo est et in no
 bis id agit ut in deo mane
 am⁹ et ip̄e in nobis et hoc
 inde cognoscim⁹ quia de
 sp̄u suo dedit nobis. Ip̄e sp̄s
 eius ē dei caritas. Demde
 si in domo dei nichil maius
 est caritate. et nullū ē ma
 ius dei donū quā sp̄s s̄ct⁹.
quid ē cōuenientius quā ut
 ip̄e sit caritas que dicit̄ et
 deus et ex deo. Et si caritas

unicuique

cōsequēti

qua pater diligit filiū et pa
 trē diligit filius ineffabilē
 cōmuniōnē demonstrat am
 borū quid cōuenientius quā
 ut ille pp̄rie dicat caritas q̄
 sp̄s est cois ambobz. **Hor**
 em̄ sanius credit̄ uel itelli
 gitur ut non solus sp̄s s̄s
 caritas sit in illa trinitate.
Sed nō frustra proprie cari
 tas nūctupet̄. pp̄t illa que
 dicta sūt. sicut non solus ē
 in illa trinitate uel sp̄s uel
 s̄s. quia et p̄r sp̄s et fili⁹
 sp̄s. et p̄r sanctus et filius
 s̄s qd̄ non ambigit pietas.
 et t̄n iste nō frustra pp̄rie d̄
 sp̄s s̄ct⁹. **Quia em̄ est cois**
 ambobus id vocatur ip̄e pp̄rie.
 qd̄ ambo coiter. **Alioquin si**
 illa trinitate solus sp̄s s̄s ē
 caritas. profecto et filius nō
 solus p̄r̄s verū etiā sp̄s
 sc̄i filius iuenit. Ita em̄ lo
 cis inuicibilibz dicit̄ et legit̄
 filius unigenitus dei patris.
 ut t̄n et illud verū sit quod
 apl̄s ait de deo patre. **Qui**
 eruit nos de pt̄ate tenebra
 rū et transtulit in regnū
 filij caritatis sue. **Nō dixit**
 filij sui. qd̄ si diceret veris
 sime diceret. quēadmodū
 quia sepe dixit et veissime

... filij caritatis
 ... est ergo etiā sp̄s
 ... nō est in illa trini
 ... dei n̄ sp̄s s̄s
 ... diffini ē rep
 ... sit caritas
 ... illa de
 ... pp̄rie si
 ... dicit̄ est
 ... nihil ali
 ... filij sui d
 ... p̄r̄s
 ... p̄r̄s q̄
 ... ineffabil
 ... aliud
 ... sub
 ... et s̄
 ... at pe
 ... nul
 ... s̄a
 ... **Contra eos q̄**
 ... non patern
 ... filij
 ... **Cap. xx.**
 ... d̄pa
 ... a quo
 ... exort
 ... m
 ... volu
 ... dei verba
 ... filij d
 ... de sub
 ... nō natura
 ... sue essencie
 ... filij. sed filij vo

dixit. sed aut filij caritatis
 sue. filius est ergo etiā sp̄s
 sancti si nō est in illa trini-
 tate caritas dei nisi sp̄s sc̄s.
Et si absurdissimū ē restat
 ut non solus ibi sit caritas
 sp̄s factus sed p̄pter illa de
 quibz satis differui p̄prie sic
 vocetur. **Et** aut dictū est.
 filij caritatis sue nichil ali-
 intelligitur. qm̄ filij sui di-
 lecti qm̄ filij postremo sbe
 sue. Caritas quippe p̄ris q̄
 in natūa eius est ineffabili-
 ter simpliciter nichil ē aliud q̄
 ip̄a eius natura atqz substra-
 tia ut sepe iam dixim⁹ et se-
 pe iterare nō piget. ac per
 hoc filius caritatis ei⁹ null⁹
 est alius qm̄ qui de sba ei⁹
 est genitus. **Contra eos q̄**
unigenitū dei non paterne
nature sed volūtatibz filii
esse dixerunt. Cap. xx.

Quocūqz ridenda ē dya-
 letica eunomij a quo
 eunomiani heretici exorti
 sunt. qui cū nō potuissent in-
 telligere nec credere volu-
 isset. unigenitū dei verbū
 per qd̄ facta sūt oīa filii di-
 oē natura hoc est de substā-
 tia p̄ris genitū. nō nature
 uel substācie siue essencie
 dixit esse filii. sed filii vo-

lūtatibz dei accidētē scilicet dō
 volens asserere volūtatē
 qua gigneret filii videlicet
 ideo quia nos aliquā aliquid
 volum⁹ qd̄ antea nō v̄leba-
 mus quasi nō p̄t̄ istā muta-
 bilis intelligatur m̄a. nā qd̄
 absit ut in deo eē credam⁹.
Itē qz em̄ ob aliud sc̄ptū est
 multe cogitationes ascen-
 dūt in corde viri. consiliū autē
 dñi manet t̄ternū nisi ut
 intelligam⁹ siue credamus
 sicut eternū deū. ita eternū
 eē eius cōsiliū. ac per hoc i-
 mutabile sicut ip̄e est. **Et**
 autē de cogitationibz hoc en-
 am de volūtatibz verissime di-
 ci potest. multe volūtates in
 corde viri volūtas autē dñi ma-
 net t̄ternū. **Quidā** ne filii cō-
 filij ul' volūtatibz dei dicerent
 unigenitū verbū ip̄m consili-
 um seu volūtatē patris idem
 verbū eē dixerūt. **Et** melius
 q̄ntū existimo d̄ consiliū de
 consilio. et volūtas de volū-
 tate sicut substācia de sba. sa-
 pientia de sapiēcia ne absur-
 ditate illa quā iam refellimus
 filius p̄rem dicatur face' sapiē-
 tem uel volētem si nō h̄t p̄-
 in sba sua consiliū vel volūta-
 tem. **Acute** sane quidā respō-
 dit heretico versutissime iter-

roganti. utrum deus filium vo-
 lens aut nolens genuerit. ut
 si diceret nolens absurdissima
 dei miseria sequeretur. si autem
 volens. continuo quod intende-
 bat velut iuncta ratione conclu-
 deret non naturam esse filium sed
 voluntatis. **Et** ille vigilantis-
 sime vicissim quasiuit ab eo
 utrum deus pater an nolens an
 volens sit deus. ut si responderet
 nolens sequeretur illa mise-
 ria quam de deo credere mag-
 na infamia est. si autem diceret
 volens. responderet ei. ergo
 et ipse voluntate sua deus est
 non natura. **Quid** ergo re-
 stabat nisi ut obmutesceret
 et sua interrogatione obli-
 gatum insolubili vinculo se
 videret? **Sed** voluntas dei
 si et ipse dicenda est aliqua
 in trinitate persona magis huius
 nomine spiritui sancto competit sicut
 caritas. **Nam** quid est aliud
 caritas quam voluntas? **Video**
 me de spiritu sancto in isto libro se-
 cundum scripturas hoc disputas-
 se quod fidelibus sufficit iam scire.
 tibus deum esse spiritum sanctum. nec
 alterius substantie. nisi maiore
 quam est pater et filius quod in supe-
 rioribus libris secundum easdem
 scripturas sanctas verum esse docui

mi. **De** creatura etiam quam fecit
 deus. quantum valuumus ammonui-
 mus eos qui rationem de rebus ta-
 libus possunt ut invisibilia eius
 per ea que facta sunt sicut pos-
 sunt intellecta conspicerent.
 et maxime per rationale vel in-
 tellectuale creaturam que fac-
 ta est ad ymaginem dei per quod
 velut per speculum quantum possent
 cernerent trinitatem deum in
 nostra memoria intelligencia volun-
 tate. **Que** tria in sua mente
 naturaliter diuinitus instituta
 quisque vniciter respicit et quod
 magnum sit in ea. vnde potest etiam
 sempiterna immutabilisque na-
 tura reuolui. conspici concupiscentia.
 remissitur per memoriam. itue-
 tur per intelligenciam. amplecti-
 tur per dilectionem. profecto rep-
 perit illius summe trinitatis
 ymaginem ad quam summam trini-
 tatem reminiscenda. viden-
 dam. diligendam. ut eam re-
 cordetur. eam contempletur
 eam delectetur totum debet
 referre quod viuunt. **Verum** ne-
 hanc ymaginem ab eadem tri-
 nitate factam et suo vicio in-
 deterius commutata ita eadem
 compat trinitati ut omnino ex-
 istimet filius. sed potius in
 qualicumque ista similitudine

...dispositio
 ...fame e videbat
 ...similitudine
 ...nati
 ...dei fac
 ...penitent
 ...Cap. XXI.
 ...id e
 ...que sub
 ...coeterno
 ...quoda
 ...dei
 ...aliq
 ...substanti
 ...illo qui ver
 ...vera
 ...modu
 ...facie
 ...silitud
 ...q
 ...meo
 ...me
 ...tri
 ...etiam
 ...itel
 ...modo q
 ...informa
 ...Cognitand
 ...hoc m
 ...Et hoc
 ...rursus
 ...ab
 ...me
 ...pmu

magnā quoq; dissilitudinē
cernat quātū satis ē videbat
āmonuu. **De similitudinib;
trinitatis diuine quā ī natūa
mentis ad ymaginē dei fac
te repiri utrūq; potuerunt**

Sane deū pa Cap. xxi.
trem et deū filiū idē
deū genitorē qui oīa que sub
stācialit^r habet ī coeterno
sibi verbo suo dixit quodā
modo et ipm̄ verbū ei⁹ deū
qui n^o plus n^o minus aliq;
habet etiam ipē substāciali
ter qm̄ qd^o est ī illo qui ver
bū non mendacit^r sed vera
citer genuit quēadmodū
potui nō ut illud iam facie
ad faciem sed p̄ hanc silitudi
nē ī emigmate quātulūcūq;
cōtēndo videretur ī mēo
ria et itelligētia mētis nr̄e
significāe curauī mēoie tri
buens omē qd^o scim⁹. etiam
si non inde cogitem⁹. intel
lucētie vero p̄prio modo qd^o
dam cogitationis īforma
tione videtur. Cogitando
em̄ qd^o verū iuenim⁹ hoc mxi
me itellige^r dicim⁹. Et hoc
quidē ī memoria rursus
relinquim⁹. Sed illa est ab
strusior profunditas nr̄e
mēoie. ubi hoc etiā p̄mū

cū cogitarem⁹ iuenim⁹ et
gignit^r mtimū verbū quod
nullius lingue sit tanq;^m sa
entia de sciā. et visio de vi
sione. et itelligētia que
apparet ī cogitatione de
itelligētia que ī mēoia
iam fuerat sed latebat qm̄
q;^o et ipā cogitatio quādam
suā mēoia nisi haberet nō
reuerteret^r ad ea que ī me
moia reliquerat cū alia
cogitaret. De spū aū sancto
mchyl ī hoc emigmate qd^o
ei simile videret^r ostendi
nisi volūtate nr̄am uel a
more seu dilectionē qua et
valentior est volūtas qm̄
volūtas nr̄a que nobis na
turaliter iest. sicut et res
adiacuerūt. ul^r occurrerint.
quibus allucim⁹ aut offendi
mur ita varias affectiones
habet. Quid ergo est? Nū
quid dicitur^r sum⁹. volūtate
nr̄am qm̄ recta ē nescire qd^o
appetat quid deuitet? Por
ro si scit. profecto iest ei sui
quedā sciā que sine mēoia
et itelligētia esse nō pos
sit. An vero audiendus est
quispiā dicens caritatem
nescire quid agat que nō
agit perperam. Sicut qd^o
mest itelligētia. mest

dilectio illi mediæ principali. in qua inuenim⁹ patū et reconditū ad qd̄ cogitando possumus puenire quia et duo ista inuenim⁹. ibi qm̄ nos cogitando inuenim⁹ et intelligere aliquid et amare que ibi erant et qm̄ inde nō cogitabam⁹. Et sicut inest mediū. inest dilectio huic intelligentie que cogitatione formatur. qd̄ verbū verū sine illius gentis lingua intus dicim⁹ qm̄ qd̄ nouim⁹ dicimus nam nisi reminiscēdo non redit ad aliquid. et nisi amando redire non curat nre cogitacōis ituitus. ita dilectio que visionē in mediū constitutā et visionē cogitacōis inde formatā quasi parentē prolem qz cōiūgit. et nisi haberet appetendi sciāz que sine mediū et intelligētia non p̄t eē quid recte diligeret ignoraret. **Tria que sūt ymagine dei id est memoria intellectus et amor unū eē p̄sone quia nō hoc ē ei eē quod her habere. Caplm. xxij.**

Qerū hec quando in una sunt p̄sona sicut ē hō. p̄t nobis quispiā dicere. tria ista. mediū intellectus et amor mea sūt nō sua. nec sibi sed michi agūt qd̄ agunt.

ymō ego per illa. Ego enim nemini per memoriā et intelligo p̄ intelligētiā amo p̄ amorē et qm̄ per mediū meā acie cogitacōis aduerto ac sic in corde meo dico qd̄ scio. verbūqz verū de sciencia mea gignitur. utrūqz meū ē et sciencia utiqz et verbū. Ego enim scio. ego dico in corde meo qd̄ scio. et qm̄ in mediū mea cogitando inuenio. iam me intellige iam me amare aliquid scio quia intellectus et amor ibi erant et anteqm̄ inde cogitare. Intellectū meū et amorē meū inuenio in mediū mea qd̄ ego intelligo ego amo nō ipā. Item qm̄ cogitatio mea memor ē et vult redire ad ea que in mediū reliquerat. ea qz intellecta cōspicere atqz intus dicere mea memoria memor est et mea. vult volūtate non sua. Ipse quoqz amor meus cū me inuit atqz intelligit quid appetere debeat. quid vitare per meā nō p̄ suā memoriā me inuit et p̄ intelligētiā meā non per suā quicquid intelligēt amat et intelligit qd̄ breuit̄ dici p̄t. Ego per oīa illa tria memini. ego intelligo. ego

lemcūq; intellectū meū suffi-
 ciens elocutio mea secuta nō
 fuerit q̄ius et in ipō intel-
 lectu conatū me senseri ma-
 gis habuisse q̄ effectū et in
 vna quidē persona qd̄ est
 et homo iuenisse ymaginē
 sūme trinitatis. et in re mi-
 tabili illa tria ut facilius
 intelligi possent etiā per
 tpalia interualla maxime
 in libro nono mōstrare vo-
 luisse sed tria vnius p̄soe
 non sicut humana possit
 intencio tribus illis p̄sois
 cōuenire potuerūt. sicut ī
 hoc libro xv. demonstrau-
 mus. **Interuallis tpm di-**

**uine trinitatis carere natu-
 ram. Caplin. xxvi.**

Demide in illa sūma
 trinitate que d̄s est
 interualla tpm nulla sunt
 p̄ que possit ostendi a saltū
 requiri utrū prius de p̄e
 natus sit filius et postea de
 ambob; processerit sp̄s sc̄s.
 qm̄ sc̄pturā sancta sp̄m eū
 dicit ambor. Ip̄e est em̄ de
 quo dicit apl̄s. qm̄ estis fi-
 lij. misit deus sp̄m filij sui
 in corda v̄rā et ip̄e est de
 quo dicit idem filius. nō eī
 uos estis qui loquim̄. sed
 sp̄s patris v̄rī est qui loq̄

tur in vobis et multis ali-
 is diuinor̄ eloquor̄ testio-
 nis cōprobat̄ p̄ris et filij
 eē sp̄m qui p̄pue dicit in
 trinitate sp̄s sc̄s. De quo
 idem dicit ip̄e filius. quem
 ego mitto vobis a patre et
 alio loco quē mittet pater
 in noīe meo. De utroq; aut̄
 procedere sic docetur quia
 ip̄e filius aut de patre pro-
 cedit. et cū resurrexisset a
 mortuis et apparuisset dis-
 cipulis insufflauit et ait.
 Accipite sp̄m sc̄m. ut eū etiā
 de se procedere ostenderet.
 et ip̄a est virtus que de illo
 exibat sicut legitur ī euāge-
 lio et sanabat omēs. Quod
 vero fuit cause ut post resur-
 rectionē suam et in terra
 prius daret et de celo post
 ea mitteret sp̄m sc̄m. hoc ex-
 go existimo. quia per ip̄m
 domū diffūdīt caritas ī cor-
 dibus nostris qua diligam̄
 deū et proximū. sc̄dm̄ duo il-
 la p̄cepta in quibus tota lex
 pendet et prophete. Hoc
 significās d̄ns ih̄s bis de-
 dit sp̄m sc̄m semel in terra
 p̄pter dilectionē proximi et
 iterū de celo p̄pter dilectio-
 nē dei. Et si forte alia ra-

cio raddatur de his dato spū
 sancto. eūde tū spm̄ datū cū
 in sufflasset ih̄s de quo mox
 ait. **I**te baptizate gentes ī noīe
 p̄is et filij et sp̄s sancti. ubi
 maxime cōmendat̄ hec trini-
 tas ambigere nō debem⁹. **I**p̄e
 ē igit̄ qui etiā de celo datus
 est die penthecostes id ē post
 dies decem qm̄ dñs ascendit
 in celū. **Q**uō ergo deus non
 est qui dat spm̄ sanctū? **I**m-
 mo q̄ntus deus est qui dat
 deū. **N**eq̄ enī discipuloꝝ
 eius aliquis dedit spm̄ scm̄
Orabant quippe ut vertueret
 in eos quibus manus ip̄o
 nebant nō ip̄i eū dabant.
Quē morē in suis p̄positis
 etiā nūc seruat etiā. **D**emq̄
 et synon magus offerens
 apl̄is petuāam nō ait. date
 et michi hāc ptātē ut dem
 spm̄ scm̄ sed cuiusq̄ īquit
 imposuero manū accipiat
 spm̄ scm̄. quia neq̄ sc̄ptūa
 sup̄ius dixerat. **V**ides aut̄
 symō qd̄ apl̄i daret̄ spm̄
 scm̄. sed dixit. **V**ides autē
 symō qd̄ per ip̄ositionē
 manuū ap̄loꝝ daret̄ sp̄s
 sc̄s. **P**ter hoc et dñs ih̄s
 ip̄e spm̄ scm̄ nō solū dedit
 ut deus. sed etiam accepit
 ut homo. **P**terea dicitur

est plenus gratia. **E**t ma-
 nifestius de illo sc̄ptū est
 in actibus ap̄loꝝ quō vnxit
 eū deus spū sc̄o nō utiq̄ oleo
 visibili sed dono gr̄e. qd̄ vi-
 sibili significatur ungento
 quo baptizatos ungit **eccl̄ia**
eccl̄ia. **N**ec sane tūc vnctus
 est xp̄e sp̄itu sancto. qm̄ sup̄
 eū baptizatū velut colūba
 descendit. **T**ūc enī corp⁹ suū
 id ē eccl̄iā suā p̄figurare
 dignatus est in qua p̄cipue
 baptizati accipiūt spm̄ scm̄.
Ned ista mystica et iuisibili
 vnctione tūc intelligendus
 est vnctus. qm̄ verbū dei ca-
 ro factū est id ē qm̄ huāna na-
 tura sine ullis p̄cedentibz bo-
 norū operū meritis deo ver-
 bo est in utero virginis co-
 pulata. ita ut cū illo fieret
 vna p̄sona. **O** hoc eū confi-
 temur natū de spū et vir-
 gine maria. **A**bsurdissimū
 est em̄ ut credam⁹ eū cū iam
 triginta eēt annoꝝ ei⁹ em̄
 etatis a iohāne baptizatus
 est accepisse spm̄ scm̄. sed
 venisse ad illud baptisma
 sicut sine ullo oīo p̄cō ita
 non sine spū sc̄o. **N**i em̄ de
 faūlo eius et p̄cursore ip̄o
 iohāne sc̄ptū est spū sc̄o re-
 plebit̄ iam inde ab utero

matris sue qm̄ q̄uis semina-
 natus a p̄re tñ sp̄m̄ sc̄m̄ i u-
 te ro formatus accepit quid de
 hoie xp̄o intelligendū ē uel
 credendū cui⁹ carnis ip̄a cō-
 ceptio nō carnalis sed sp̄ri-
 talis fuit. In eo etiā qd̄ de il-
 lo scriptū est. qd̄ accepit
 a p̄re promissionē sp̄s sc̄i
 et effudit utraq; natura mō-
 strata ē et huāna scilicet et
 diuina. accepit quippe ut hō.
 effudit ut deus. Nos autē
 accipere quidē hoc donū pro
 modulo nr̄o possum⁹ effun-
 dere at sup̄ alios nō utiq;
 possum⁹. Sed ut hoc fiat
 deū sup̄ eos a quo hoc efficit
 iuocam⁹. Nūquid ergo pos-
 sum⁹ querē utrū iam pro-
 cesserat de patre sp̄s sc̄us
 qm̄ natus est fili⁹. An nodū
 proccesserat. Et nato illo de
 utroq; processit ubi nulla
 sūt tpa. Sicut potuim⁹ que-
 rere ubi iuemin⁹ tpa volū-
 tatē prius de huāna mente
 procedē. ut querat⁹ qd̄ iue-
 tū proles uocetur. Quia iā
 parca seu genita volūtas
 illa perficit⁹ eo fine requi-
 escens ut qui fuerat appeti-
 tus querentis sit amor fru-
 entis qui iam de utroq; id
 est de gignente mente et

de genita natione tanqm̄ de
 pnte ac prole procedat. Nō
 pnt̄ prorsus ista ibi queri ubi
 nichil ex tpe nichoatur ut
 consequēti perficiat⁹ in tpe.
 Quia p̄t qui p̄t intelligere
 sine tpe generationē filij de
 p̄re intelligat sine tpe profes-
 sionē sp̄s sancti de utroq;. Et
 qui p̄t intelligē in eo qd̄ aut
 filius. Sicut habet pater vitā
 in semetipō sic dedit filio h̄re
 vitam in semetipō non sine vi-
 ta existenti iam filio vitā pa-
 trem dedisse. sed ita eū sine tpe
 genuisse ut vitā quā pater fi-
 lio gignendo dedit coeterna
 sit vite p̄ris qui dedit. Intelli-
 gat sicut habet p̄r in semetipō
 ut de illo procedat sp̄s sc̄s. sic
 dedisse filio ut de illo procedat
 idē sp̄s sc̄s. et utrūq; sine tpe.
 atq; ita dictū sp̄m̄ sc̄m̄ de patre
 procedere ut intelligatur etiā
 quod procedat de filio. de p̄re
 esse filio. Si enī quicqd̄ habet
 de patre habet filius. de p̄re
 utiq; habet et ut de illo pro-
 cedat sp̄s sanctus Sed nulla
 ibi tpa cogitentur que habēt
 prius et posterius quia ibi oī-
 no nulla sunt. Quōd ḡo non
 absurdissime filius diceretur
 amboꝝ cū sicut filio prestat
 essenciam. sine iūcio tps sine ulla
 mutabilitate natūe de p̄re ḡnatio ita
 spiritui sancto prestat essenciam

...suo tempore s̄m̄
 ...natiue d̄
 ...Ioco enī cū
 ...non dicitur. d̄
 ...ingenitū
 ...uel duos p̄
 ...uel duos
 ...suspice
 ...non est de
 ...ingen
 ...sed n
 ...de
 ...ualue
 ...aut de
 ...p̄
 ...sine ill
 ...coiter
 ...aut fil
 ...adhor
 ...cū
 ...Non igit
 ...sed pro
 ...sp̄s.
 ...et equ
 ...et ineffabili e
 ...separabili
 ...est ḡn
 ...disting
 ...qui e
 ...complus
 ...m sermone
 ...ad aures
 ...dr
 ...Quid
 ...ad p̄m disti
 ...differencia ḡ

sine ullo initio temporis sine
 ulla mutabilitate nativē de u/
 troq; processio. Ideo enī cū spm̄
 scm̄ genitū non dicam⁹. dicere
 tamē nō audem⁹ ingenitū. Ne
 in hoc vocabulo uel duos pres
 in illa trinitate uel duos q̄ nō
 sūt de alio quispiā suspicetur.
 Pater enī solus non est de alio.
 ideo solus appellat⁹ ingenitus.
 nō quidē in scripturis sed in con/
 suetudinē disputatiū et de re tā
 ta sermonē qualē valuerit
 proferētū. **filius autē de patre**
pūcipaliter et ip̄e sine ullo iter
uallo tps dante coiter de utq;
procedit. Dicēt autē filius pa
tris et filij si qd' abhorret ab
oīm sanoy sensibz eū ambo
genuissent. Non igit' ab ut
q; est genitus sed procedit ab
utroq; amboz sp̄s. Verū qā
in illa coeterna et equali et
icorpali et ineffabili et imu
tabili atq; insepabili trini
tate difficilimū est gnācioez
a processione distingue' suf
ficiat interī eis qui extendi
nō valent amplius id quod
de hac re in sermone quodā
proferendo ad aures popu
li xp̄iani dixim⁹ deniq; cō
scripsimus. «Quid quodā
sermone ad pplm̄ disputatū
sit de differentia genera

tionis filij et processioē sp̄s
santi Cap. xxvii et ultimū

Iter cetera enī cū p̄ scripturarū
 sanctay testiōna docuisse de
 utroq; procedē spm̄ scm̄. **Si**
ergo inqm̄ et de patre et de filio
procedit sp̄s sc̄s. cur filius dixit
de patre procedit? Cur putas?
Nisi quēadmodū solet ad eū
referre id qd' ip̄ius est. de quo
et ip̄e ē. Unde illud ē qd' ait.
Mea doctrina nō est mea. sed
eius qui misit me. Si ergo hic
intelligit' eius doctrina quam
tamē dixit nō suā sed patris.
quōtamagnis illuc intelligēdus
est et de ip̄o procedē sp̄s sc̄s
ubi sic ait. de patre procedit ut
nō diceret de me nō procedit.
A quo tū habet filius ut sit d̄s.
est enī de deo deus. ab illo ha
bet utiq; ut etiā de illo proce
dat sp̄s sc̄s. At per hoc sp̄s
sanctus ut etiā de filio proce
dat sicut procedit de patre
ab ip̄o h̄t patre. Hic utrūq; etiā
illud intelligit' quātū a talibz
quales nos sum⁹ intelligi p̄t
cur nō dicatur natus eē sed
potius procedere sp̄s sc̄s. qm̄
si et ip̄e filius diceret' amboz
utiq; filius diceret' qd' absur
dissimū est. filius quippe nul
lus est duoz nisi patris et
matris absit aut ut m̄ deū

at

preim et deū filiū talle aliquid
 suspicem. Quia nec filiū hoīm
 simul et ex patre et ex matre pro
 cedit. Sed cū in matre procedit
 ex patre nō tūc procedit ex matre
 et cū in hanc lucē procedit et
 ex matre nō tūc procedit ex patre.
 Spūs autē sanctus non de patre
 procedit in filiū et de filio pro
 cedit ad sanctificandā creaturā
 sed simul de utroq; procedit q̄
 uis hoc filio patre dederit ut quē
 admodū de se ita et de illo quo
 q; procedat. Neq; em̄ possum
 dice q̄ nō sit vita spūs sc̄s.
 cū vita patre. vita sit filius ac p̄
 hoc sicut patre cū habeat vitam
 in semetip̄o dedit et filio habē
 vitā in semetip̄o. sic ei dedit
 vitā procedē de illo sicut pro
 cedit et de ip̄o. Ver de illo ser
 mone in hūc librū transtuli
 sed fidelib; nō infidelib; loquēs.
 Verū si ad hāc ymaginē cōtue
 dam et ad videnda ista q̄ ve
 ra sint que in eorū mente sūt.
 Nec tria sic sūt. ut tres p̄soē
 sint. sed oīa tria hoīs sūt. q̄
 una p̄sona ē. Minus ydonei
 sūt tūc nō de illa sūmā trini
 tate que deus est credūt poti⁹
 qd̄ in sacris lris̄ iuenit. qm̄
 possūt liquidissimā sibi reddi
 rōnē que ab huāna mēte tar

qui

possunt

da scilicet infirmāq; nō caput.
 Et certe cū nōcūsse credide
 rint scripturis sanctis tanq̄m
 veratissimis testib; agāt orā
 do et querendo et bñuēdo
 ut intelligat id ē ut q̄ntū vi
 deri p̄t videatur mēte quod
 tenetur fide. Quis hoc pro
 hibeat? Immo vere ad hoc
 quis nō hortetur? Si autem
 p̄tea negandū putat ista eē
 quia ea nō valent certis mē
 bus cernere debent et illi q̄
 ex natiuitate sua tēti sūt eē
 solē negare. Lux ergo lucet
 in tenebris. Sed si em̄ tene
 bre nō cōprehendūt illuīnēt
 dei dono deo prius ut sint fi
 deles et incipiant eē lux in cō
 paratione infidelū atq; hoc
 premissō fūdāmēto edificēt
 ad videnda que credūt ut
 aliquādo possint videre. Hūc
 em̄ que ita credūt ut vide
 ri iam dīmo nō possint. Nō
 em̄ xp̄s iterū in cruce vidē
 dus est. Sed nisi hoc creda
 tur qd̄ ita factū atq; visum
 est ut futurū ac videndū iam
 nō speretur. nō puenit ad
 xp̄m qualis sine fine viden
 dus est. Nūcū vero attinet
 ad illā sūmā ineffabile incorpa
 lem imutabileq; naturā per

...cedēda
 ...regente
 ...regula
 ...crearet
 ...nata
 ...melli
 ...partib;
 ...mens
 ...tribu
 ...lo
 ...hom
 ...udicand
 ...corpus
 ...supior
 ...msid
 ...mull
 ...sūm
 ...de
 ...audo
 ...porus
 ...ex
 ...me
 ...me
 ...q̄
 ...iq̄
 ...oēs
 ...te
 ...q̄
 ...prod
 ...multis
 ...vulne
 ...et tri
 ...non
 ...videntur

intelligentiā utriūq; cernēdā
 nusq; se melius regente dū
 taxat fidei regula acies hu-
 mane mētis exercet qm̄ i eo
 qd̄ ip̄e homo in sua natūā me-
 lius ceteris aīalib; meli⁹ et
 am ceteris aīe sue partib;
 habet quod ē ip̄a mens cui
 quidā rex īuisibilū tribut⁹
 est visus et cui tāqm̄ in loco
 supiore atq; mteiore hono-
 rabiliter p̄sidenti iudicanda
 oīa nūtiavit etiā corpis sen-
 sus et quia nō est supior. cui
 subdita regenda est nisi d̄s.
 Verū inter hec que nūlto
 iā dixi. et nichil illi⁹ sūme
 trinitatis ineffabilitate dig-
 nū me dixisse audeo profi-
 teri. sed confiteri potius mi-
 rificatā scienciā ei⁹ ex me
 īualuisse. nec posse me ad il-
 lam. **C**o tu aīa mea. ubi
 te eē sentis? Ubi iates? Aut
 ubi stas donec ab eo q̄ pro-
 picuus factus ē oībz īiquita-
 tibus tuis sanētur oēs lan-
 guores tui? Agnoscas te cer-
 te eē in illo stabulo q̄ sa-
 maritan⁹ ille produxit cū
 que reperit multis a lat⁹
 nibus inflatis vulnerib;
 semivivū. et tū multa ve-
 ra vidisti non oculis hys
 quibus videntur corpora

colorata. sed eis pro quib; ora-
 bat qui dicebat oculi mei vide-
 ant equitatē. **T**empe ergo multa
 vera vidisti ea que disreuisisti
 ab illa luce qua tibi lucēte vidisti
 Attolle oculos in ip̄as lucem
 et eos in ea fige si potes. **H**ic
 em̄ videbis quid distet nativi-
 tas verbi dei. a processione dom-
 dei. p̄pter qd̄ filius unigenit⁹
 nō de patre genuit⁹. alioqm̄ fra-
 ter eius eēt si procedē dixit spi-
 ritū sc̄m. **U**nde cū sit cōmūno
 quedam cōsubstāciālis patris
 et filij amboꝝ sp̄s. non am-
 boꝝ qd̄ absit dictus est fili⁹?
Bed ad hoc delucide p̄spicueq;
 cernendū nō potes ibi aciem
 figere. **N**ō potes. verū di-
 co michi dico. **Q**uid nō possu-
 stio. ip̄a tibi tū in te ostendit
 tria illa quib; te sūme illius
 quā fixis oculis contēplari
 nōdū vales p̄maginē trinita-
 tis agnosceres. **I**p̄a ostendit
 tibi verbū v̄x esse in te qm̄
 de sciā tua gignitur id ē qm̄
 qd̄ sc̄m⁹ dictū⁹ et si nulli⁹
 gentis lingua significātem
 vocē ul' proferam⁹ ul' cogite-
 mus sed ex illo qd̄ nouim⁹
 cogitatio nr̄a formet⁹. sit q;
 in acie cogitantis p̄mago si-
 milima cogitationis eius quā
 memoria continebat. ista duo

o scilicet velut pntē et prole.
 tertia volūtate siue dilectioē
 iū gente. Quā quidē volun-
 tatem de cognitione procedē
 em̄ nemo vult qd' oīno quid
 uel quale sit nescit nō tamen
 eē cognitiōis ymaginē. et ido
 quandam m̄ hac re intelligibi-
 li natiuitatis et processiois
 insinuare distantiā. qm̄ nō
 hoc est cogitatione conspire.
 qd' appetere uel etiā perfrui
 volūtate cernit. discernitq;
 qui p̄t. **P**otuisti et tu q̄uis
 non potueris neq; possis ex-
 plicari sufficienti eloquio. qd'
 inter nulla similitudinū corpa-
 liū que cogitacōibus hūanis
 occurrere non desinūt. vix vi-
 disti. sed illa lux que nō est
 qd' tu et hoc tibi ostendit ali-
 ud eē v̄rbū qd' eis reproba-
 tis intelligencia contuemur.
Hec et alia siliter c̄ta oculis
 tuis interiorib; lux illa mon-
 strauit. **Q**ue igit causa est
 cur acie fixa ip̄a vidē nō pos-
 sis nisi utiq; infirmitas? **E**t
 quis eam tibi fecit n̄ utiq;
 iniquitas? **Q**uis ergo sanat
 omēs languores tuos. nisi qui
 p̄picius fit oībus iniquitatib;
 tuis? **L**ibū itaq; istū iā tan-
 dem aliquā p̄tatione melius
 qm̄ disputatione concludam.
 + aliud eē illas corpōes sū n̄ corpōes et

verū

Dne deus n̄ credim⁹ m te
 p̄m et filiū et sp̄m sc̄m. neq;
 em̄ diceret veritas. **I**te bap-
 tizate gentes m̄ noīe patris
 et filij et sp̄s sancti m̄si tri-
 mitas eēs. nec baptizare nos
 iuberet dn̄e deus m̄ noīe ei⁹
 qui nō ē dn̄s deus. **N**ec di-
 ceretur voce diuina. **A**udi isra-
 hel dn̄s deus tuus dn̄s vnus
 est. m̄si trinitas ita esses. ut
 dn̄s vnus deus eēs. **E**t si tu
 deus p̄r ip̄e eēs et filius ver-
 bū tuū ih̄s xp̄s ip̄e esses et
 donū v̄m sp̄s sanctus nō
 legeremus m̄ l̄ris veritatis.
Nisit deus filiū suū. **N**ec
 tu unigenite diceret de sp̄i-
 ritu sancto quē mittet pater
 m̄ noīe meo. et quē ego
 mittā uobis a p̄re. **A**d hanc
 regulā fidei dirigens iten-
 tionē meā q̄ntū potui q̄ntū
 me posse fecisti quesui te
 et desideraū intellectu vi-
 dere qd' credidi et multum
 disputaū et laboraū. **D**o-
 mine deus meus vna spes
 mea exaudi me ne fatiga-
 tus nolim te querere. sed
 querā faciē tuā semp ardent.
Tu da querēdū vres. q̄ iue-
 nire te fecisti. et magis ma-
 gisq; tuemendi te sp̄em de-
 disti. **C**oram te est infirmi-

ne et infirmitas m̄
 sc̄m. ip̄m sc̄m. **E**
 sc̄m et ignorā
 m̄. apparuit
 ton. ubi clausit
 sc̄m. **N**omine
 gni te. **D**iligam
 me ista donet m̄
 formet ad integ
 tū eē. **I**n mult
 effugies p̄m. **E**
 p̄dicando verbi
 dando te h̄m̄
Non solū fuger
 etiā bonū arq;
 multū sic loqu
 em̄ homo de t
 p̄m p̄p̄et q
 suo filio tu
 dim verbū. **N**
 ip̄ortune. **N**
 est istū nō m̄
 non solū op
 ip̄ortune v
 mebat? **E**o
 erat qua t
 um. **A**boco
 amulilo
 maā n
 tu tuo et
 sercordiā
 cogitation
 tatem a v
 non cogita

tas et infirmitas mea. illam serua. istam sana. Corā te est sciencia et ignorātia mea. Vbi michi apparuisti suscipe irātem. ubi clausisti. aperti pulsanti. Memineri tui. Intelligam te. Diligam te. Auge in me ista donec me in eis reformes ad integrū. Scio sp̄tū eē. In multiloquio non effugies pat̄m. Sed utinam p̄dicando verbū tuū et laudando te t̄mō loquerer. Non solū fugerē pat̄m. s; meritū bonū acquirerē. quilibet multū sic loquerer. Neq; enī homo de te b̄t̄s paulus pat̄m p̄cipet germano in fide suo filio cui scripsit dices. Pre dita verbū. in ista oportune iportune. Nūquid dicendū est istū nō multū locutū q̄ non solū oportune verū etiā iportune verbū tuū dn̄e nō tacebat? Sed ideo nō multū erat quia t̄m erat necessarium. Libera me dn̄e d̄s meus a multiloquio qd̄ patior in m̄a mea misera in cōspectu tuo et confugiente ad misericordiam tuam. Non enim cogitationibus taceo etiam tacens a votibus. Et siquidē non cogitarem nisi qd̄ pla-

ceret tibi. non utiq; rogav̄ ut me ab hoc multiloquio liberares. Sed multe sunt cogitationes mee tales quales nosti cogitationes hoīm qm̄ vane sunt. Da michi non eis consentire. et si quāq; me delectent eas nichilomin⁹ improbate. Nec in eis velut dormitando imorari. Nec in t̄m valeant ap̄d me ut aliquid in opera mea procedat ex illis. Sed ab eis mea saltem sit tuta sententia. tuta conscientia te tuente. Sapiens quidā tū de te loqueret in libro suo qui ecclesiastice p̄p̄rio nōie vocatur. Multa iqt̄ dicim⁹ et nō puenim⁹ et cōsūmatio sermonū vniuersa est ip̄e. Cū ergo peruenerim⁹ ad te cessabūt ista que dicim⁹ et non puenim⁹. Et manebimus unus oīa in oībus et si ne fine dicem⁹ unū. laudantes te in unū. et in te facti etiam nos unū. Dn̄e d̄s vne deus trinitas quetūq; dixi in hys libris de tuo. agnoscant et tui. et si qua de meo et tu ignosce et tui. Cui est honor et gloria in secula seculorum Amen.

Explicit liber decimus quintus

et ultim^o beati Augustini e-
piscopi. patris nr̄i. de sūma
et semper adoranda trinitate
Sub anno dñi Millesimo qua-
dringentesimo tricesimotercio,
In profesto sancti Martini ep̄i
et confessoris qui oret pro nob̄,
manu scripti

Deo gratias.

O pie saluator: q̄ sāguē me liberaſti.
Tu miſere mei tu me de t̄m̄e mūda.
Tu me ſaluifica magna; tua pietate.
Aſt o uerbigena q̄ dictus uēa ſophia
Iſte frat̄e m̄imū digneris p̄cipare
Cuius uirtutū libro legentis in iſto.

Incipiūt orationes beati Au-
gustini Episcopi.

De fide sancte trinitatis et o-
peracione uirtutis.

O A nobis dñe in uia
hac qua te dūce igre-
dīm̄ intellectū; atq;
in te inspirato irre-
prehensibilis quēadmodū sit
credendū. ut te unū deū essen-
tialit̄ sapiam̄. et incōprehen-
sibiliter trinū p̄sonalit̄ capia-
mus. patrē ingentū. de pa-
tre ungentū; de utroq; pro-
cedentē et in utroq; p̄manē-
tem sp̄m̄ sanctū. Nullū trib;
anticipacionis uel posterita-
tis interuenire momentū. n̄
habere dysp̄titū impiū; non
in creandis consiliū. regendis
p̄ficiendis q; creaturis auxili-
um opusq; diuisū. Quicquid
illuc naturale est in disruptū;
qd' p̄sonale est in confusum.
Placuisse filiū hoīs fieri neu-
trām in alterā substantiā cō-
mutari. Trinitati misterio q̄
tam nō addi p̄sonā unū
nō confundi uerbi dei hoīs q;
substantiā; ut in deū qd' ex
nobis susceptū fuerat p̄uēret.
et illud quod nūq̄m nō fue-
rat. idem semp̄ qd' fuerat